

ГЛАС

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ
ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО
И ИНВАЛИДСКО
ОСИГУРАЊЕ

ОСИГУРАНИКА

ТЕМА БРОЈА: На текуће рачуне више од 1,6 милиона корисника 14. септембра исплаћена је до сада највиша једнократна новчана помоћ. Пензионере очекује ново повећање пензија од 7,5 одсто, а од почетка године Фонд ПИО је реализовао и низ других мера као подршку старијима

КОНТАКТ ЦЕНТАР

Радним данима
8-15h

0700/017-017

по цени локалног позива

011/3060-680

за позиве са мобилног
телефона и из иностранства

ИСПУЊАВАМО ОБЕЋАНО

ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско
и инвалидско осигурање

ДИРЕКТОР:

Реља Огњеновић

РЕДАКЦИЈА:

Милена Јовановић
Париска бр. 9,
11000 Београд,
011/2030-742
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2030-743
011/2030-744

ШТАМПА:

Штампарија
ЈП „Службени гласник“
Београд

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2030-743

НАСЛОВНА СТРАНА:

Невена Јовановић

Рукописи и фотографије
се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

У СУСРЕТ 1. ОКТОБРУ, МЕЂУНАРОДНОМ ДАНУ СТАРИЈИХ

Старење је неизбежно, старост није

Чини се да је једна од последњих предрасуда која се тврдокорно држи упорни наратив о старењу као биолошком и друштвеном паду и, посебно, као економском терету. И та је предрасуда толико нормализована да и даље успешно утиче на перцепцију о пословној способности, везама, сексуалности, на крају и на слику коју човек створи о самом себи.

Разлажући наш живот на фазе и етапе, усађујући нам ограничавајућа уверења шта је (не) примерено одређеним годинама, средина, па и медији, и даље покушавају да нас увере да старост није само биолошка судбина, већ и социјална и културолошка. Велика иронија ових предрасуда је, наравно, чињеница да ће, уз мало среће, сви остарити. А још већа демографски показатељи који тврде да старијима не припада само прошлост, већ извесно и будућност.

Просечан глобални животни век данас износи 73,8 година, готово деценију је дужи него на почетку века, а ако се исти замах настави, особе рођене у овом миленијуму могу реално очекивати да прославе свој 100. рођендан. Подаци из 2025. показали су да је темпо старења становништва много бржи него и у блиској прошлости, па предвиђања кажу да ће се удео светске популације узроста 65 и више година скоро удвостручити – са 10,5 на 19,6 процена – између 2025. и 2060. године. Током наредне деценије очекује се да ће више од 30 развијених земаља достићи статус суперстарења – са преко једне петине становништва старијег од 65 година. Ова демографска промена донеће извесно далекосежне трансформације друштва, социјалне и здравствене заштите, тржишта и појединаца.

Неке промене се већ називају: све прихваћенији термин сребрна економија не означава само тржиште услуга и роба намењених старијима, већ сада и ширу концепцију која укључује стратегије за продужење радног века, промоцију здравља и бриге о себи, волонтирања и генерално активних грађана. Истраживање сребрне економије показује брз раст од почетка овог века а њена процењена вредност само у Европи износила је око 5,7 билиона евра у 2025. години.

Кључно за потенцијал економије старијих је усвајање приступа који у први план ставља способности и потенцијал сениора уместо да их уоквирује у слику рањивости, друштвеног пада и зависности од туђе помоћи. Из ове перспективе, старење није само фаза губитка, већ динамичан процес у којем старији учествују у заједничком стварању нових производа и услуга, утичу на економски и друштвени живот и преузимају одговорност за сопствено старење.

Јер у стварности однос који свако од нас има са својим годинама може имати врло мало везе са годиштем у нашој личној карти. Оно је често стереотип, периметар који ограничава наш живот. Превише реклама приказује старије као крхке, заборавне или несамосталне, а страх који млади и људи средњих година показују према старењу произлази управо из негативних перцепција старости.

У међувремену свет се променио за старије и они, заузврат, мењају свет. Данашњи педесетогодишњаци, у односу на оне од пре сто па и пре педесет година, имају неколико додатних деценија виталности и здравља довољно доброг да и даље могу да стварају – везе, успомене, па и капитал. Супротно традиционалном схватању да је предузетништво подухват младих људи, сениори су тренутно најпредузетнија старосна група. Док су стопе самозапошљавања само четири одсто код радника млађих од 30 година, расту на 15 процената међу онима од 50 до 64 године и чак на 25 код сениора старијих од 65 година.

Време је, дакле, да се опростимо од превазиђених опаски када сретнемо људе који су према нашој перцепцији стари. И да разумемо да нико не жели да припада категорији онога што је „прошло“ без обзира на то шта каже биолошки сат. Јер с друге стране и они, понекад с правом, могу рећи: „Колико имаш година? Делујеш тако неискусно.“ и наравно: „Превише си млад да би разумео одређене ствари.“

М. Јовановић

ЦИЉЕВИ ФОНДА ПИО: ВИША ПРИМАЊА И БОЉИ ДРУШТВЕНИ СТАНДАРД ПЕНЗИОНЕРА

Испуњавамо обећано

Драги пензионери, као што смо обећали, месец за нама био је ваш месец. На више од 1,6 милиона текућих рачуна, а који припадају вама, 14. септембра исплаћена је до сада највиша једнократна новчана помоћ. Корисницима са примањима до 31.092,11 динара исплаћено је по 35.000 динара, онима чија примања не прелазе 56.822 динара по 27.500 динара, док су пензионери са вишим примањима добили по 20.000 динара. За ову меру издвојено је укупно 377,2 милиона евра.

Такође, у периоду од 22. до 25. септембра свим пунолетним грађанима из Акционарског фонда државе исплаћено је по 6.000 динара. То значи да су Фонд ПИО и држава заједничким снагама буџет корисника са вишим примањима увећали за 26.000 динара, а буџет пензионера са најнижим примањима за чак 41.000 динара.

Али, ако боље осмотримо целу ову годину, с пуним правом можемо да кажемо да смо читаву 2026. посветили вама, јер под „бригом о пензионерима“ подразумевамо много више од редовне и сигурне исплате

Реља Огњеновић, директор РФ ПИО

пензија. Наш циљ је да различитим мерама подршке допринесемо и унапређењу квалитета живота. За ових девет месеци смо тако кроз програме солидарне подршке, које редовно спроводимо, поделили више од 100.000 пакета помоћи пензионерима са најнижим примањима, док је нешто више од 20.000 корисника оства-

рило право на рехабилитацију у бањама о трошку Фонда.

О вашем буџету већ четврту годину заредом континуирано мислимо и кроз пројекат Пензионерска картица. Картица даје могућност да на више хиљада продајних места робе широке потрошње и у здравственим установама остварите значајне попусте. Зато непрестано ширимо мрежу партнера, а вама доносимо конкретне уштеде у свакодневном животу.

Овде нисмо стали, јер нам следе нови изазови и нови циљеви. Очекује нас нови раст примања, па ћемо ове године имати усклађивање за додатних 7,5 одсто.

Исплатама помоћи завршили смо септембар, а октобар почињемо сусретом у Врњачкој Бањи, на 19. Сабору пензионера – Олимпијади трећег доба, али и честитком поводом дана који припада управо вама.

Срећан 1. октобар – Међународни дан старијих!

**Срдачно,
Реља Огњеновић, директор
Републичког фонда ПИО**

НОВЕ ПОГОДНОСТИ У ПРОЈЕКТУ ПЕНЗИОНЕРСКА КАРТИЦА

Попусти у још десет приватних здравствених установа

У Дирекцији Републичког фонда ПИО, 16. септембра, потписано је десет нових споразума о сарадњи са приватним здравственим установама и лабораторијама, партнерима Фонда који су обезбедили значајне попусте за кориснике Пензионерске картице.

– Настављамо да радимо и на пројекту Пензионерске картице, кроз који ћемо нашим пензионерима омогућити да њихов динар вреди више. Здравствена заштита је једна од најважнијих ствари за наше пензионере, уз само повећање пензија. Зато дугујемо велику захвалност свим компанијама које су препознале значај и важност ове картице и тако им омогућили попусте од 10 до 30 одсто – изјавио је директор РФ ПИО Реља Огњеновић, наглашавајући да ово није последња ствар коју

Фонд ПИО и партнерске компаније за бољу здравствену заштиту пензионера

ће Фонд урадити за пензионере ове године, већ да ће у наредним месецима бити нових акција и погодности за њих.

Пензионерску картицу svakодневно користи више од милион пензионера у Србији. До сада је Фонд ПИО потписао

више од 900 споразума о сарадњи са партнерским компанијама, од којих око трећину чине здравствене установе – апотеке, клинике, лабораторије, стоматолошке и офталмолошке ординације. Потписивањем нових споразума мрежа услуга

је проширена за 135 локација широм Србије.

Нови партнери у пројекту Пензионерска картица су: DZ VIZIM у Београду и Новом Саду, RD MD CLINIC у Београду, Специјална офталмолошка болница ELIKSIR на Златибору, Специјална офталмолошки центар у Београду, Завод за лабораторијску дијагностику AQUALAB на 72 локације у Србији, Ординације и поликлинике FAMILY MEDICA на 50 локација у Србији, Општа болница и завод за здравствену заштиту радника MSB у Београду, Дом здравља HIPOKRAT у Нишу, Центар за физикалну медицину и рехабилитацију DRUGI KORAK у Београду, Поликлинике ANDREJ MEDICAL у Крагујевцу, Јагодини и Зајечару.

Г. О.

ДЕВЕТНАЕСТ ТРИБИНА ЗА КОРИСНИКЕ ПЕНЗИЈА ОДРЖАНО У СЕПТЕМБРУ

Пензионери – основ стабилног друштва

Од фебруара ове године, када је одржана прва трибина намењена пензионерима у организацији Републичког фонда ПИО и Савеза пензионера Србије, до сада их је одржано скоро седамдесет. Септембар, како га је назвао директор Фонда ПИО, Реља Огњеновић – месец пензионера, заиста је то и био, имајући у виду да је поред раније исплате пензија и исплате државне помоћи, током септембра одржано чак 19 трибина широм Србије.

Корисници пензија су на појединим трибинама имали и прилику да, поред представника Фонда ПИО, САПЕНС-а, и локалних самоуправа, директно разговарају и са представницима Владе Републике Србије. Председник Владе у техничком мандату, проф. др Ђуро Мацут, учествовао је на трибини организовану у београдској општини Барајево, 23. септембра, први потпредседник у Влади Републике Србије и министар финансија у техничком мандату, Синиша Мали, пружао је информације и одговоре на питања пензионера на две трибине, у Сурчину, 13. септембра, и Бор-

Председник САПЕНС-а, проф. др Андреја Савић, директор РФ ПИО, Реља Огњеновић, и премијер, проф. др Ђуро Мацут, на трибини у Барајеву

чи, 27. септембра, док је министарка рударства и енергетике у техничком мандату, Дубравка Ђедовић Хандановић, разговарала са најстаријим становницима Аранђеловца, 26. септембра.

Премијер Мацут је, током трибине у Барајеву, истакао да свака одговорна држава мора и треба да води рачуна о својим најстаријим грађанима, а да пензионери свакако то заслужују. Како је навео, ново пове-

ћање пензија од 1. децембра ове године од 7,5 одсто представља допринос како би се стандард пензионера побољшао у обиму у коме је то могуће, али свако повећање пензија јесте значајно у тренутку у коме се налазимо.

– То ће свакако представљати један подстрек да наставимо даље да размишљамо на исти начин и да водимо бригу о нашим најстаријим суграђанима. Цео пакет мера у области

социјалне политике је од изузетног значаја, а поред повећања пензија води се рачуна и о оном здравственом делу, па је у том сегменту учињен велики напор да се ценовно усклади доплата која се врши за неке од лекова који се налазе на листи Републичког фонда за здравствено осигурање – казао је председник Владе у техничком мандату, нагласивши да је овај свеобухватни пакет мера добар показатељ да Република Србија води рачуна и о својим најстаријим суграђанима, али и о свим људима у нашој земљи.

Премијер је истакао да пензионери представљају основ стабилног друштва, јер задовољни људи у трећем добу јесу нешто што треба да краси свако одговорно друштво, а Србија је земља која је водила рачуна о пензионерима и гајила социјални мир.

Дан уочи исплате једнократне финансијске подршке државе, 13. септембра, на трибини у Сурчину, министар Синиша Мали је истакао да једнократна помоћ није једини вид подршке за грађане, и најавио је да ће од 22. до 25. септембра бити исплаћено по 6.000 динара помоћи

Министар Синиша Мали, председница општине Палилула, Ивана Медич, и Реља Огњеновић, директор Фонда, са пензионерима Борче

Трибине добро медијски пропраћене: Реља Огњеновић, директор Фонда ПИО, и Синиша Мали, министар финансија, у Сурчину

свим пунолетним грађанима Србије.

– Захваљујући макроекономској стабилности и чињеници да држава тренутно има 560 милијарди динара на рачуну, у могућности смо да помогнемо својим грађанима – казао је министар финансија у техничком мандату.

На трибини организованог за пензионере Борче, министар Мали је говорио и о најновијој мери помоћи државе у виду Уредбе о енергетски угроженом купцу, коју је Влада усвојила 24. септембра. Новим решењем пензионери чија пензија износи до 31.092,11 динара, а бројило за електричну енергију гласи на њихово име, статус енергетски угроженог купца стичу без пријављивања. На основу тог статуса оствариваће попуст од 1.000 динара месечно на рачунима за електричну енергију од октобра ове до марта наредне године.

– Уредба подразумева од 20 до 40 одсто ниже рачуне за струју за оне који примају новчану социјалну помоћ, а додатно и 1.000 динара ниже рачуне за наше пензионере и за наше борце – рекао је Мали.

О детаљима наведене Уредбе и другим погодностима пензионерима је детаљне информације дала и министарка рударства и енергетике у техничком мандату, Дубравка Ђедовић Хандановић, на трибини у Аранђеловцу, 26. септембра.

Подршку представницима Фонда ПИО, САПЕНС-а и општине Аранђеловац, на трибини пружила је и министарка Дубравка Ђедовић Хандановић

Поред уштеде од 1.000 динара месечно за рачун на електричну енергију за кориснике пензија који испуњавају овај услов, министарка је навела да је такође омогућено да померање границе црвене зоне за њих не важи и да остаје на нивоу од пре две година, а то је 1.600 kWh.

Она је подсетила да за пензионере, као и за све друге грађане, важи и попуст од пет одсто, уколико плате раније рачун за струју.

– Када све три мере ставимо заједно, пензионери могу да остваре олакшице на месечном нивоу од око 1.500 динара. То важи и за све борце, цивил-

не или ратне инвалиде. Њима смо омогућили исте олакшице, с тим што они, уколико желе да искористе ову предност, пошто није везана за примања, могу да се пријаве у општини и тако остваре ово право, док се у случају корисника пензија који испуњавају услове, ове мере спроводе аутоматски – рекла је министарка Ђедовић Хандановић.

Она је поделила и информације о мерама субвенције за енергетску ефикасност, коју такође држава и општине додељују путем јавних позива, на основу којих грађани могу дугорочно остварити уштеде, смањити енергију и имати мање рачуне.

– Уштеде се могу кретати од 20 до 50 одсто, у зависности од мера енергетске ефикасности које спроведу у својим домовима, зависно од тога да ли је у питању замена столарије, врата, крова, изолације, постављање новог котла за грејање, постављање соларних панела и друго – навела је министарка рударства и енергетике и појаснила детаље процедуре пријављивања за ову врсту субвенције.

Бројне информације и одговоре на конкретна питања добили су пензионери на свим трибинама, а Реља Огњеновић, директор Фонда ПИО, пензионере широм Србије је упознао са мерама подршке и помоћи које држава спроводи, али и о активностима које Фонд

финансира издвајањем средстава за друштвени стандард корисника пензија, исказавши жељу да пензионери Међународни дан старијих особа, 1. октобар, дочекају у добром расположењу.

– Као што наша акција каже – пензионери су ослонац нашег друштва. Они су ослонац и сваке породице и сваке државе и трудимо се да наставимо бригу о њима, и да после повећања пензија од 7,5 одсто у децембру, наставимо да радимо за наше пензионере и да остваримо план „Србија 2030“ и просечну пензију од 750 евра – истакао је Реља Огњеновић на једној од трибина.

Он је подсетио пензионере да је за друштвени стандард корисника пензија, за који се издвајају средства у складу са Законом о ПИО, ове године одређено 1,67 милијарди динара, захваљујући чему је обезбеђено више од 100.000 пакета за пензионере са најнижим примањима, више од 22.000 корисника је упућено на бесплатну рехабилитацију у неку од бања Србије, а поред тога финансирана је и олимпијада пензионера која се одржава у 169 градова и општина у Србији.

– Овим показујемо да на различите начине бринемо о нашим пензионерима, а потрудимо се да наредне године обезбедимо још више новца како би пензионери, након свог радног века, живели боље – нагласио је директор Фонда ПИО и још једном подсетио да је обавеза ове институције да послуша проблеме пензионера и да је значај директног контакта са корисницима пензије немерљив.

Да системска подршка најстаријима захтева синхронизован рад државних институција и самих удружења пензионера, потврдио је и председник САПЕНС-а, проф. др Андреја Савић. И септембарске трибине испуниле су своју сврху, а како је Савић истакао, њихова сврха је управо жива комуникација, интеракција између корисника пензија и представника институција које њихове интересе заступају. Мере помоћи које држава спроводи директан су резултат тога.

Г. О.

Трибине организоване и за пензионере Златиборског округа, у Ужицу и Пожеги

УСЛОВИ ЗА ПЕНЗИЈУ У АУСТРИЈИ – ШТА ТРЕБА ДА ЗНАТЕ

Померање старосне границе за жене

З а велики број грађана Србије Аустрија је земља у којој су провели део радног века. Неки су тамо радили одавно, неки одлазили више пута, а неки своју радну каријеру завршавају управо у овој држави. Аустрија је географски близу Србији, и позната је по веома добрим условима за живот, јасним и прецизним прописима и уређеном систему који не оставља пуно недоумица. Још шездесетих година прошлог века између Југославије и Аустрије склопљен је такозвани „гастарбајтерски“ споразум, који је многим олакшао одлазак у ову земљу. Потомци тадашњих радника, гастарбајтера, врло често крену истим стопама, а већ дуго је популарно и студирање у Аустрији због веома повољних услова за наше студенте. Дакле – није реално очекивати да ће се број наших радника у Аустрији смањивати у наредним годинама.

Управо зато су услови за остваривање права на пензију популарна тема. Аустријски пензијски систем разликује више врста пензија али је за већину осигураника најважнија старосна пензија.

Редовна старосна граница за мушкарце у Аустрији је 65 година. Код жена је ситуација нешто сложенија јер се од 2024. године старосна граница постепено повећава са 60 на 65 година. Жене рођене до 31. децембра 1963. године могу остварити старосну пензију са 60 година. За жене рођене од 1. јануара 1964. старосна граница расте постепено, за по шест месеци. Граница ће се подизати све док

за жене рођене од 1. јула 1968. не достигне 65 година. То значи да, на пример, жена рођена у првој половини 1965. године може у редовну старосну пензију са 61 годином и шест месеци, док су жени рођеној у другој половини 1965. године потребне 62 године живота. За жене рођене од 1. јула 1968. године важи иста редовна старосна граница као за мушкарце – 65 година. Дакле, од 2033. године у Аустрији ће мушкарци и жене имати изједначене услове за старосну пензију.

Беч

Поред одговарајућих година живота, потребно је испунити и услов у погледу трајања осигурања. За особе рођене од 1. јануара 1955. године основни услов за старосну пензију је најмање 180 месеци осигурања, односно 15 година. Од тога најмање 84 месеца, односно седам година, мора да буде остварено на основу рада. Осигураници треба да знају да у аустријски

пензијски стаж могу да се урачунају и одређени периоди који се не односе директно на запослење, попут периода одгајања деце, неге члана породице и други периоди.

Аустријски систем предвиђа и могућност ранијег одласка у пензију за осигуранике који испуњавају посебне услове. Једна од познатијих могућности је такозвана „Хаклерова“ пензија, односно пензија за дугогодишње осигуранике. За мушкарце је један од кључних услова 62 године живота и 45

година стажа. Код жена се услови мењају у складу са постепеним повећањем њихове редовне старосне границе. Постоје и друге врсте ранијих пензија, укључујући коридор пензију, али за њих важе посебни услови у погледу година живота, дужине осигурања па и врсте рада у појединим случајевима. Зато није довољно само сабрати године проведене на послу и закључити да је услов испуњен. Код ранијег одласка у пензију треба обратити пажњу и на могуће умањење пензије, слично превременој пензији у Србији.

Наравно, за чланове породице преминулог осигураника предвиђена је и могућност остваривања права на породичну пензију. Право могу да остваре супружник, регистровани партнер, а у одређеним околностима и разведени брачни друг, као и деца. Услови су на страни умрлог – трајање навршеног стажа, као и на страни члана породице који подноси захтев. Ако је смрт наступила до 50. године живота, минимално трајање стажа је пет година. Потребан стаж се уве-

ћава за по један месец за сваки месец живота након 50. године, до максималних 15 година стажа. Деца могу да користе породичну пензију до 18. године, а уз школовање право може да се продужи и до 27 година живота.

Наравно, прописи предвиђају и инвалидску пензију, односно пензију због инвалидности или спречености за рад. За ову пензију услов није само број година стажа, већ и здравствено стање, врста посла и могућност наставка рада или рехабилитације. За осигуранике млађе од 50 година, на пример, један од услова је најмање 60 месеци осигурања у последњих 120 месеци. Са повећањем година живота мењају се и потребни периоди осигурања, слично као код породичне пензије.

Наравно, да бисте поднели захтев за пензију није потребно да путујете. Опште правило је да се захтев подноси у држави пребивалишта, па чак и ако у њој немате ни дан стажа. Битно је да та држава и држава у којој сте радили имају закључен споразум о социјалном осигурању. Ако тај услов није испуњен, онда захтев можете да пошаљете поштом у једну од две државе.

Аустрија и Србија ће међусобно разменити све потребне податке о вашем захтеву. За наше раднике посебно је важно да се за услов не посматра само стаж који је особа остварила у једној држави. Србија и Аустрија имају споразум о социјалном осигурању, па периоди осигурања из две државе могу да се сабирају приликом утврђивања права. Практично, то значи да особа која нема довољно стажа само у Аустрији или Србији не треба

аутоматски да закључи да нема право на пензију. Стаж остварен у Србији може да се узме у обзир за испуњење услова, према правилима међународног споразума, уколико се међусобно не поклапају. То наравно не значи да се аустријска пензија обрачунава као да је сав стаж остварен у Аустрији. Свака држава утврђује и исплаћује свој део пензије према сопственим прописима и периодима осигурања који су у њој навршени. Особа која је радила и у Србији и у Аустрији добиће две пензије, из сваке државе за део стажа који је у њој навршен. Свака држава цени услове по својим прописима, а висину пензије одређује сразмерно навршеном стажу. Наравно, постоје и радници који су радили у више од две државе. Аустрија ће увек примењивати прописе Европске уније, па ће при одређивању пензије узети у обзир стажеве навршене у било којој држави чланици. Тако ће, на пример, стаж у Грчкој ући у обрачун укупног стажа за услов у Аустрији, иако Србија са Грчком нема споразум и не може да га сабере истој особи ради испуњења домаћих услова.

Важан савет је да се пре подношења захтева провери евиденција и утврди који се периоди могу признати. За грађане Србије који су део радног века провели у Аустрији постоји могућност да у било којој од ове две државе поднесу захтев за утврђивање стажа у оној другој и пре подношења захтева за пензију. На тај начин се убрзава поступак, јер ће стаж већ бити утврђен и пре пензионисања.

Мирослав Мирић

ПОЧИЊЕ ПРИМЕНА ЗАКОНА РОДИТЕЉ НЕГОВАТЕЉ И ПОДНОШЕЊЕ ЗАХТЕВА

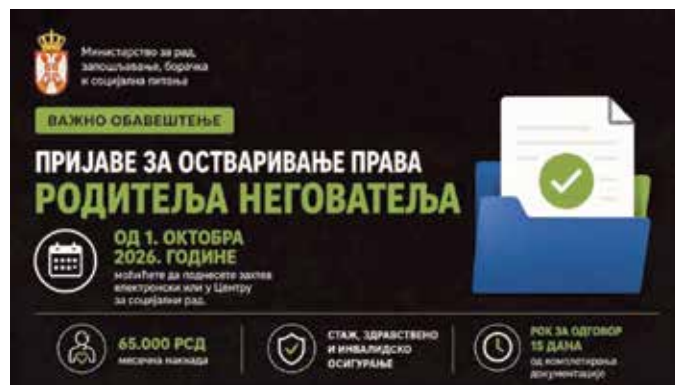
Рок за одлучивање 15 дана

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања обавештава родитеље да од 1. октобра почиње подношење Захтева за остваривање права на статус родитеља неговатеља. Захтев је могуће поднети електронским путем или непосредно у надлежним центрима за социјални рад.

Од истог датума почиње и примена Закона о родитељима неговатељима, а Министарство је предузело све потребне активности како би поступак пријаве и остваривања права био што једноставнији, бржи и приступачнији родитељима.

Процедура пријаве је максимално поједностављена, са циљем да се административно оптерећење за породице сведе на најмању могућу меру. Након што документација буде комплетирана, рок за одлучивање о захтеву биће 15 дана, саопштило је Министарство.

Како би родитељима била обезбеђена додатна подршка,

успостављена је и посебна телефонска инфо-линија за родитеље неговатеље, путем које могу да добију све потребне информације и одговоре на питања у вези са подношењем захтева, потребном документацијом, процедуром пријаве и остваривањем права.

Увођењем статуса родитеља неговатеља држава системски препознаје родитеље који због свакодневне, континуиране и интензивне неге детета нису у могућности да буду укључени на тржиште рада на уобичајен начин. Циљ овог

законског решења је да се њихов свакодневни ангажман препозна и да се породицама обезбеди већа економска и социјална сигурност.

Признавање статуса родитеља неговатеља омогућава родитељима право на месечну накнаду у износу од 65.000 динара, уз уплату припадајућих пореза и доприноса, као и права по основу пензијског и инвалидског осигурања, укључујући стаж осигурања, као и здравственог осигурања, у складу са законом.

Г. О.

Дан српског јединства, слободе и националне заставе у Фонду ПИО

Српске тробојке истакнуте су 15. септембра поводом обележавања Дана српског јединства, слободе и националне заставе, као и претходних година, на свим организационим јединицама Републичког фонда ПИО широм Србије.

Зграда Филијале РФ ПИО Зрењанин

Дан српског јединства, слободе и националне заставе, почев од 2020. године, обележава се као знак сећања на пробој Солунског фронта и као вид посебног поштовања према херојским прецима који су 1918. потукли непријатеље и изборили се за величанствену победу српске војске у Првом светском рату. Одлуку о обележавању овог празника донела је Влада Републике Србије, 11. септембра 2020, а истоветну одлуку донела је и Влада Републике Српске.

Г. О.

Дирекција Републичког фонда ПИО

У Лесковцу Градови побратими

Првог дана викенда у септембру, на централном градском тргу у Лесковцу, пред бројном публиком одржани су први Међународни сусрети под именом „Градови побратими“. Ови сусрети су организовани поводом Дана писмености, а у оквиру пројекта „Лесковац престоница културе Србије“.

На великом подијуму наступили су КУД „Панче Пешев“ и фолклорни ансамбли „ДМФА-Срма“ из Куманова и „Родољубље-2006“ из вароши Ајдемира у Бугарској. Лесковчане су веома успешно заступали чланови КУД „Леминд“ с традиционалним играма из тог краја.

Богато културно-уметничко вече својим наступом зачинили су и стендап комичари из Куманова, као и Етно група и ВИС „Траг“ из Бања Луке.

Намера града Лесковца је да овакви сусрети убудуће постану традиционални.

Осмог септембра, на Међународни дан писмености, Народна библиотека „Радоје Домановић“ уприличила је сусрете библиотека из Лесковца, Бијељине, Куманова и Бања Луке. Организоване су и две изложбе публикација и једна радионица за младе читаоце.

Три боје кроз векове

Како су се кроз векове мењали српска заставица и грб и како су црвена, плава и бела постале препознатљиве националне боје, открива изложба „Боје које повезују векове“ у Српском историјском музеју у Београду. Поставка је отворена 15. септембра, на Дан српског јединства, слободе и националне заставе.

Изложба прати српске националне боје кроз различите историјске епохе – од државних и војних знамења до народне ношње и уметности. Иако средњовековна српска држава није имала званичну заставу у данашњем смислу речи, заставе владарских династија и племићких породица биле су део дворског живота, владарских симбола и ратних похода. Званичну заставу и грб Србија добија у 19. веку, а они ће се, уз промене током времена, задржати међу њеним најважнијим симболима.

Посетиоци кроз оригиналне предмете и мултимедијалне садржаје могу да сазнају како су се заставица и грб мењали. Посебан део изложбе чине интерактивне апликације које приближавају историју и значење симбола на српској застави, а заинтересованима омогућају и да, поштујући хералдичка правила, направе сопствени грб.

Поставка је обогаћена материјалима из Југословенске кинотеке, Народног музеја Србије, Галерије Матице српске, Народног музеја Панчево и Народне библиотеке Србије, а биће отворена до 16. октобра.

Фото: Министарство културе

Трстеник: изложба радова са сликарске колоније

У простору Музејске збирке Народног универзитета у Трстенику, од 4. до 10. септембра, трајала је изложба ликовних радова насталих на сликарској колонији одржаној у дворишту Музејске збирке. Први пут, поред чланова Клуба ликовних стваралаца Трстеник (КЛИС), у колонији су учествовали и чланови тамошњег Центра за самостални живот особа са инвалидитетом. Према речима ликовне уметнице и чланице КЛИС-а, Зорице Сарић, овом изложбом је показано заједништво и креативност, и пружена је прилика свима да искажу свој таленат.

– Посебно смо захвални општини Трстеник, Народног универзитета и Музејској збирци на подршци и сарадњи. Нама је ова подршка веома значајна јер нам омогућава да уметност приближимо што већем броју људи, али и да остваримо лепе и културне садржаје у нашем граду – рекла је Зорица Сарић.

Председница Центра за самостални живот особа са инвалидитетом, Анђелина Трифић, истакла је да су чланови показали креативност и изразили жељу да сликају, те да су изложби дали позитиван ефекат. Радове су стварали и старији и деца из удружења.

Шабачка Чивијада

Позната међународна културно-туристичка манифестација хумора и сатире – Чивијада, 58. по реду, одржана је од 17. до 19. септембра у Шапцу. Позната као „белосветски вашар хумора и сатире“ и ове године донела је богат тродневни програм у стилу шабачког ведрога духа, праћен Чивијашким међународним карневалом, изложбом карикатура, Дечјим карневалом, избором најбољих афоризама, сатиричних прича, базаром и концертима. Сви програми и догађаји су организовани на отвореном простору, у самом центру Шапца, на градском тргу и пешачкој зони.

Такође, у непосредној близини града, од 14. до 23. септембра, одржан је и Шабачки вашар, а посетиоци су имали прилику да уживају у луна парку, под шаторима, многобројним тезгама на којима су могли да пронађу разне производе – нове и половне.

Улаз на све манифестације је био бесплатан, а главни покровитељ догађаја је ТО и град Шабац.

Банатски времеплов

Музеј „Жеравица“ у Новом Милошеву је, 12. септембра, тринаести пут заредом био домаћин својеврсног историјског и техничког спектакла „Залазак у свитању“. Овогодишњи музејски времеплов окупио је стотине заљубљеника у олдатиме, индустријску археологију и банатску традицију, изнова учтавши овај војвођански кутак на мапу европске културне баштине.

Програм је отворен традиционалном смотром и дефилеом старих возила, на којој су посетиоци имали прилику да виде несвакидашње примерке трактора, мотора и аутомобила који су обележили прошли век. Посебну пажњу привукао је најстарији сачувани трактор у Србији, уједно и један од најстаријих оперативних трактора на свету – амерички „Харт-Пар“ из 1920. године који се већ 106 година налази у власништву породице Жеравица. Поред грмљавине старих мотора, посетиоци су могли да сазнају све о традиционалном печењу домаће ракије уз незаобилазну „веселу машину“, док су ковачи и поткивачи коња из Коњичког клуба „МБМ Липовица“ демонстрирали ове заборављене вештине. Велико интересовање изазвала је и интерактивна музејска поставка посвећена историји кукуруза дугој 9.000 година, а за припрему и послужење традиционалних банатских специјалитета биле су задужене чланице Кола српских сестара. Манифестација је заокружена музичким програмом и рокенрол концертном под отвореним небом, чиме је овај јединствени банатски времеплов још једном успешно спојио дух прошлости и модерну енергију млађих генерација.

Просечна зарада у јулу – 121.346 динара

Како је саопштио Републички завод за статистику, просечна бруто зарада обрачуната за јул 2026. године износила је 167.402 динара, док је просечна зарада без пореза и доприноса (нето) износила 121.346 динара.

Раст бруто зарада у периоду јануар–јул 2026, у односу на исти период прошле године, износио је 11,3 одсто номинално, односно 8,4 одсто реално, док је просечна нето зарада већа за 11,4 одсто номинално, односно за 8,5 процената реално.

У поређењу са истим месецом претходне године, просечна бруто зарада за јул 2026. номинално је већа 11,1, а реално за 9,0 одсто, док је просечна нето зарада номинално већа за 11,3 одсто, а реално за 9,2 процента.

Медијална нето зарада за јул 2026. године износила је 95.036 динара, што значи да је 50 одсто запослених остварило зараду до наведеног износа.

Јубилеј Етнографског музеја

Етнографски музеј у Београду обележио је 125 година постојања дефилеом учесника у народним ношњама кроз Кнез Михаилову улицу и отварањем изложбе „Српске свадбе пре 125 година“. Ауторка изложбе, која кроз музејске предмете, фотографије и интерактивне садржаје представља свадбене обичаје из различитих крајева Србије је Тијана Чолак-Антић Поповић, музејски саветник.

Свадбе су представљене као велики породични, друштвени и обредни догађај. Свадбени обичаји сведоче о вредностима, односима и веровањима једног времена. Они су повезивали породице, учвршћивали заједницу и означавали један од најважнијих животних прелаза – прелаз из једне животне доби и породичног статуса у други.

Јубилеј од 125 година истовремено је прилика да се помену и људи који су током више од једног века градили Етнографски музеј у Београду – генерације кустоса, етнолога, истраживача, сарадника и свих оних који су својим радом допринели да сведочанства о животу, обичајима и култури народа буду сачувана за будућност.

Током његове дуге историје Етнографски музеј у Београду водило је 20 директора. Данас се у музејским збиркама чува више од 120.000 музеалија, међу којима је више од 52.000 етнографских предмета који сведоче о животу, обичајима, веровањима и култури народа.

Слика: Танјуг

Широм Србије одржан „Дан традиције“

Са циљем да се деци и младима на креативан и њима близак начин приближе богатство српске традиције и значај њеног очувања и преношења будућим генерацијама, 15. септембра, на Дан српског јединства, слободе и националне заставе, одржан је шести по реду „Дан традиције“.

Централни део програма одржан је у Београду, а учесници, одевени у раскошне народне ношње, учествовали су у великом дефилеу Кнез Михаиловом улицом. Манифестацију је свечано отворио Хор Дечјег културног центра Београд, извођењем химне Републике Србије и нумере „Свети Сава и Срби“.

Посебан део програма одржан је на Новом Београду, у Блоку 44, на великој сцени у Гандијевој улици, где је одржан концерт.

„Дан традиције“ истовремено је обележен широм Србије, али и у дијаспори и расејању. У бројним градовима, општинама и селима, установе културе, културно-уметничка друштва и васпитно-образовне институције организовале су различите програме за децу и младе: представе, концерте, радионице, као и литерарне, ликовне и мултимедијалне садржаје. На тај начин манифестација је прерасла оквири једног града и постала заједничка платформа за повезивање деце и младих са културним наслеђем.

„Дан традиције“ показао је да традиција није само сећање на прошлост, већ жива вредност коју нове генерације могу да упознају, доживе и пренесу даље.

Посао за младе са инвалидитетом

У Привредној комори Србије, 17. септембра, одржан је Сајам запошљавања младих особа са инвалидитетом под називом

„Корак ка самосталности“. Фокус је био на стварању конкретних пословних прилика за младе са инвалидитетом и њихово равноправно учешће на тржишту рада. Своје пословање, отворене позиције и могућности за праксу на сајму су представиле компаније, док су из Националне службе за запошљавање подсетили на субвенције за послодавце приликом запошљавања ОСИ, као и на субвенције уколико особа са инвалидитетом покреће сопствени бизнис. Млади су имали прилику да разговарају са представницима компанија, представе своја знања и искуство и да конкуришу за неку од отворених позиција. Догађај је организовало удружење „Глобална мрежа за развој“, уз подршку Министарства за бригу о породици и демографију, а учествовали су представници ЈКП „Београдске електране“, ЈП „Пошта Србије“, ЈКП „Погребне услуге“, Хемофарм, СДПС, Maple Media d.o.o., Wiener Städtische и Сава осигурање.

На почетку је одржана панел-дискусија „Од прилике до самосталности: Млади са инвалидитетом на тржишту рада“, на којој се говорило о изазовима и могућностима за запошљавање, о томе које су то најчешће препреке са којима се млади са инвалидитетом сусрећу, али и о начинима да се њихово укључивање у свет рада учини делом редовне политике запошљавања.

– Та прилика да човек добије подршку, могућност, рад, не доноси само зараду, већ и осећај припадности друштву. Све су то ствари које утичу на осећај тог младог човека – поручила је министарка за бригу о породици и демографију, Јелена Жарић Ковачевић.

Саставни део догађаја био је базар на којем су организације „Звуци срца“ и „На пола пута“ представиле своје производе.

Памтимо и поштујемо

У организацији Владе Републике Србије, Одбора за неговање традиција ослободилачких ратова Србије, обележена је 110. јубиларна годишњица преласка српске војске преко Албаније (Албанска голгота) и искрцавања српске војске на јонска острва Крф и Видо, од 6. јануара до 5. априла 1916. године.

На комеморативне свечаности, на организовано путовање су кренули делегација Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, делегација

Заједничка слика учесника комеморативних свечаности у месту Агиос Матеос

ња српске војске, као и гробове српских војника.

Државне церемоније са опелима грчког и српског свештеника и полагањем венаца су одржане на острву Отони, у цркви Свете Петке која припада породици Мицијали, где се налазе гробови српских војника; код Спомен-плоче у Гувији, на месту првог искрцавања српске војске на острву Крф 1916. године; у Ипсосу, код споменика Другог пешадијског пука првог позива Моравске дивизије „Књаз Михајло“, познатијег као Гвоздени пук. Венци су положени и одата је пошта и код споменика Дринској дивизији у селу Агиос Матеос, а затим код споменика Јанису Јанулису у дворишту сеоске цркве.

Делегацију Фонда ПИО чинило је десет пензионера, који су за Фонд положили венце на два локалитета, а учествовали су на свим потресним комеморативним свечаностима.

Поводом јубилеја за 110. годишњицу преласка српске војске преко Албаније и искрцавања српске војске на јонска острва Крф и Видо, одржана је свечана академија на платоу палате Св. Ђорђа у граду Крфу, на којој су се, поред званичника Републике

Србије, обратили и званичници Републике Грчке, а свечаност су увеличали грчки оркестар и хор, као и српски појци и рецитатори који су атмосферу пијетета и захвалности појачали извођењем песама Тамо далеко и Пукни зоро.

Домаћин свечане академије је била министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Милица Ђурђевић Стаменковски, која је надахнутим говором дирнула све учеснике академије. Програм свечане академије је водио Зоран Антић, државни секретар у Министарству за рад.

Најпотреснији моменат овог својеврсног ходочашћа била је комеморација над Плавом гробницом, где је представница пензионера припремила цветну сузу и донела је чак из Београда да ода почаст часној српској војсци.

Овде ходочашће није завршено, већ је организована група одала почаст на још једном месту стравичног страдања наших – обележена је годишњица „Валандовског покоља“ 1915. године, у месту Удово, општина Валандово у Северној Македонији, где је одржано опело и положени венци у Спомен-костурници жртвама стравичног покоља извршеног над 280 кадета српске војске старости од 17 до 20 година, од стране непријатеља којима није било довољно убијање, него ни тела убијених нису оставили на миру.

На овом месту државни секретар Зоран Антић је одржао изузетно надахнут говор као круну комеморативног ходочашћа.

Сви представници Фонда су се вратили у Србију са изузетним утисцима и једногласни у ставу да је ово била невероватна прилика коју ретко ко у животу доживи и да су стекли знања и утиске које ће преносити својим унуцима, са циљем ширења знања о страдању српске војске у сврху очувања српске нације. Такође, утисак је оставила часност српске војске која нас ниједним својим поступком није обрнула.

Ана Сурла

Симболично спуштање венаца у Плаву гробницу

Министарства одбране и Војске Србије, представници Војне академије Универзитета одбране, представници Криминалистичко-полицијског универзитета у Земуну, представници удружења за неговање традиције српског народа, као и представници РФ ПИО које су чинили пензионери, као представници трећег доба.

Према програму, делегације су обишле сва симболична места сећања на страда-

Делегацију Фонда ПИО чинило је десет пензионера

Заборавност није обавезан део старења

Препознавање промена може значити више времена за лечење, подршку, планирање и – што је посебно важно – очување самосталности и квалитета живота

Повремено заборављање имена, места на којем смо оставили кључеве или разлога због којег смо ушли у неку просторију може се догодити свакоме. Ипак, када проблеми са памћењем постану учестали или се десе тешкоће у говору и почну да отежавају свакодневне активности, сналажење у простору и времену, не би их требало занемаривати, а посебно не приписивати годинама.

Зато Српско удружење за Алцхајмерову болест (СУАБ) и Alzheimer's Disease International (ADI) покрећу глобалну кампању ради подизања свести током септембра – Светског месеца Алцхајмерове болести.

Ако сте забринуте за своје памћење или памћење блиске особе, обратите се изабраном лекару ради испитивања и могућности благовременог постављања дијагнозе – порука је кампање која истиче значај правовременог препознавања промена и ране дијагнозе, јер како наводи доктор у студијама о деменцији, Слађана Павковић из СУАБ-а, рана дијагноза ће и вама и вашој породици олакшати живот јер ћете на вре-

Знакови упозорења на које треба обратити пажњу (материјал СУАБ-а)

ме почети са активностима које деменцију успоравају, а бићете спремни и за нову терапију.

Лек који би у потпуности излечио деменцију још не постоји, а истраживања показују да би се и до 45 одсто случајева могло одложити или спречити деловањем на факторе.

Надежда Сатарић из СУАБ-а посебно указује да су губитак слуха, висок крвни притисак и гојазност важни фактори ризика у средњем животном добу, док су после 65. године међу значајним факторима пушење, физичка неактивност, социјална изолација и дијабетес.

– Свако од нас може смањити ове ризике од деменције или одложити њен почетак – наглашава Сатарић.

Појављују се и нови видови лечења који могу успорити напредовање болести уколико се Алцхајмерова болест открије на време, због чега је рана дијагноза од још веће важности. Напредак у тестирању биомаркера, укључујући нове тестове крви, такође може олакшати постављање дијагнозе, а у неким случајевима омогућава откривање патологије Алцхајмерове болести и пре појаве изражених симптома.

Деменција није део нормалног старења, поручују стручњаци. Према подацима којима располаже СУАБ, чак 75 одсто људи који живе са деменцијом широм света нема званичну дијагнозу, док у појединим земљама са ниским и средњим приходима тај проценат достиже и 90 одсто. Очекује се да ће број особа које живе са деменцијом до краја ове деценије достићи 78 милиона.

Једна од препрека правовременом откривању болести јесте и даље веома распрострањено уверење да је деменција неизбежан део старости. Истраживања показују да четворо од петоро људи, али и две трећине здравствених радника, погрешно верују да је деменција природни део старења. Такво схватање, заједно са стигмом која још прати ову болест, може довести до тога да особа или њена породица предуго одлажу тражење стручне помоћи.

Марија Симовић-Максимовић

Учимо на грешкама

Српско удружење за Алцхајмерову болест и ХХУ „Хлеб живота“, су 21. септембра, на Светски дан борбе против Алцхајмерове болести, како би подигли свест јавности о деменцији и њеном значају, приредили јавни догађај „Што пре то боље – дијагноза деменције је важна“. Програм је био садржајан и прилика да неформални неговатељи поделе своје искуство.

– Сигнал код моје супруге је дошао 2016. Одласком у пензију постала је незаинтересована и апатична. Током ковид изолације приметне су биле промене и пад когнитивних функција. Знаке придајемо депресивном стању, затим се од истог лечи, да би тек 2023. неуролози први пут констатовали да се ради о неком виду деменције. Дакле требало нам је седам година. Много смо изгубили. Учите се на нашим грешкама и не понављајте их – искрена је порука Михаила Бале, неформалног неговатеља оболеле супруге.

ООИР КОВАЧИЦА УГОСТИЛА СЛИКАРЕ НА 16. ЛИКОВНОЈ КОЛОНИЈИ

Од платна до савремене дигиталне архиве

С портски центар „Долина“ у Падини био је 15. августа домаћин сусрета уметника који су се окупили на шеснаестој Ликовној колонији инвалида рада Баната. Ову традиционалну манифестацију, која из године у годину потвр-

Захвалница инвалида рада Ковачице Гласу осигураника

ђује своју вредност, успешно је организовала Општинска организација инвалида рада (ООИР) Ковачица уз подршку општине Ковачица, окупивши више од 30 стваралаца. Поред домаћих аутора из Падине, који увек отвореног срца дочекају своје колеге, на колонији су учествовали гости из Вршца,

Ликовна колонија инвалида рада Баната има богату традицију

Панчева, Сремских Карловаца, Алибунара и Беле Цркве, доносећи специфичности својих крајева и различите уметничке сензибилитете. Након што је председник ООИР Ковачица, Јан Здихан, отворио догађај и пожелео добродошлицу учесницима, сликари су добили потребан материјал и започели рад. С обзиром на то да је тема и овога пута била слободна, сви

учесници су имали прилику да кроз различите мотиве и технике изразе сопствену креативност и аутентични уметнички стил.

Ликовна колонија инвалида рада Баната има дугу традицију, о чему сведочи импозантна збирка од преко 600 уметничких дела прикупљених током претходних година. Свако од тих дела прича посебну причу

и сведочанство је снаге људског духа и талента који не познаје границе. Како је истакао Јан Здихан, у току је свеобухватан процес дигитализације ове богате колекције, што ће омогућити лакши приступ радовима и трајно очување уметничког наслеђа са претходних колонија.

Организатори су се потрудили да стваралачки дан протекне у најбољем реду и максималном комфору, те су за све учеснике колоније били обезбеђени оброци и освежење. Након вишечасовног рада, док су се боје на новим платнима још сушиле, уследио је онај многим учесницима најдражи део. Како и приличи једном оваквом догађају, успешан радни дан крунисан је незаборавним дружењем. Уз познате мелодије и пуно смеха, уметници су прославили још један сусрет, уз неизоставан договор да ће се окупити и наредне године.

Савез инвалида рада Војводине, Општинска организација инвалида рада Ковачица и Глас осигураника дугогодишњи су сарадници и подршка једни другима у раду.

Емина Ћирић

МЕЂУНАРОДНИ ФЕСТИВАЛ СПОРТА И КУЛТУРЕ СТАРИЈИХ У БУГАРСКОЈ „ЖИВОТ ЈЕ ЛЕП“

Успех новосадских пензионера – други у укупном

У конкуренцији било 30 екипа из 12 држава

Од 28. августа до 2. септембра 2026. године, у познатом туристичком месту Златни Пјасци, на самој обали Црног мора у Бугарској, одржан је Међународни фестивал спорта и културе старијих лица под називом „Живот је леп“.

Фестивал се одржава 18. пут, а ове године домаћин манифестације је била Република Бугарска. На фестивалу су,

поред домаћина, учествовали представници из још 11 земаља Европе, а било је пријављено укупно 30 екипа.

Пријављене екипе су се такмичиле у спортовима као што су: шах, стони тенис, пливање, смешни скокови у воду, повлачење конопца у води, пикадо, обруч у циљ, погодак у циљ малом лоптом, канадско рвање итд.

„Младачки” и борбено у трећем добу

У спортској сали ОШ „Краљ Милутин” у Грачаници, у организацији Удружења пензионера Грачанице и Покрета трећег доба Косова и Метохије, одржана је, пета по реду, Олимпијада здравља, спорта и културе трећег доба, под називом „Грачаница 26”. Олимпијада је, поред 12 екипа домаћина и организатора, окупила и четири екипе из пензионерских организација централног Косова и Косовског поморавља: Штрпце, Ново Брдо, Ранилуг и Обилић, две екипе из српске и македонске заједнице Тетова и Куманова из Северне Македоније и Братунца из Републике Српске.

Учесници и гости дочекани су косовском погачом и сољу, док је Олимпијада отворена интонирањем химне Републике Србије. У веома борбеној и другарској атмосфери, око 200 учесника у спортским дисциплинама показало је малтене младачки жар и спретност у извођењу пенала у фудбалу и слободних бацања у кошарци, погађању пикадо мете, док су готово све екипе у штафети у брзом ходању савладале стазу за мање од једног минута. Шаховски турнир је и ове годи-

не привукао посебну пажњу. Пехар за најбоље у екипном пласману подигли су домаћини са својом четвртном екипом, док су друго место освојили пензионери Лапљег Села. Бронзане медаље припале су екипи пензионера Ливађа. За показану борбеност и фер-плеј пехаром је награђена екипа пензионера из Куманова.

Олимпијаду у Грачаници, својеврсну манифестацију дружења и спортског активизма припадника трећег доба, помогли су општина Грачаница и њен Директорат за спорт и омладину, који су за све учеснике обезбедили спортске мајице, освежење у току такмичења, свечану вечеру и дружење у ресторану хотела „Константин” у Лапљем Селу. Обрађујући се учесницима Олимпијаде, директор Директората за омладину и спорт, Страхиња Аритонових, указао је на значај међугенерациске сарадње и похвалио организацију манифестације као одличан пример и битну активност за свеколику интеграцију најстаријих мештана Грачанице у укупне друштвене токове и збивања.

На свечаној вечери, између осталог, верификована је и

Са Олимпијаде „Грачаница 26”

Повеља о братимљењу УП Грачанице и ОУП Братунца, којом се ове две пензионерске организације обавезују на трајну братску међусобну сарадњу и разумевање. Са представницима пензионерских организација српске и македонске заједнице Тетова и Куманова такође је договорена дугорочна сарадња и размена посета и искустава у будућим активностима.

И ове године нису изостале награде за учеснике Олимпијаде у виду путовања, боравака и рехабилитације у бањским и туристичким објектима. Подељено је 18 наградних ваучера, од чега десет за продужени викенд боравак у Сокобањи, четири петодневна зимовања на Златибору, два деведодневна летовања у Игалу на Црногорском приморју и два тродневна

боравака на Охридском језеру у Северној Македонији. Вредност ових награда износи око 3.000 евра, а дародавци су Хотел „Бањица” у Сокобањи и ТО „Холидејплус” из Косовске Митровице са својим партнерима.

Другог дана Олимпијаде, за госте и педесетак грачаничких пензионера, организована је једнодневна екскурзија „Српским светињама у походе”, са посетом манастиру Грачаница, Пећкој патријаршији и Високом Дечанима. Том приликом учесници екскурзије прошетали су прелепим шарским пределима и посетили колеге и пријатеље у општинском удружењу у Штрпцу на Брезовици, подно Шар планине, где је уз дружење са њима означено и затварање Олимпијаде „Грачаница 26”.

В. Стојковић

пласману

Десеточлана екипа Удружења пензионера града Новог Сада (УПГНС) у саставу: Милорад Драгосавац, селектор екипе, Милена Жарковић, Нада Голић, Стана Узелац, Милијана Шимшић, Срето Качар, Драган Ивановић, Љубан Вулић, Ненад Муњица и Станко Башић, постигла је изванредан резултат.

Од укупно 30 пријављених екипа, тим Удружења пензио-

нера града Новог Сада са седам првих места, неколико други и трећих, освојио је укупно 32 медаље.

У генералном пласману, екипа УПГНС са освојеним пехаром, заузела је високо друго место, иза екипе Украјине, која је била прва, а испред екипе домаћина Бугарске, која је заузела треће место.

Пензионери УПГНС освојили друго место

Након завршетка 18. Фестивала спорта и културе, домаћини су за све учеснике организовали

богат културно-уметнички програм, и поделили дипломе, медаље и пехаре.

Д. Ивановић

МИХОЉСКИ СУСРЕТИ СЕЛА У ПЛУЖИНИ

Дружење уз промоцију традиције и обичаја

У Плужини, селу близу Сврљига, 29. августа, одржани су Михољски сусрети села, манифестација намењена свим генерацијама које живе на селу и од села. На новоизграђеном игралишту, специјално за ову прилику, своје штандове, уз поштовање традиције и обичаја, представило је 15 села.

Овогодишње сусрете у Плужини отворио је Милан Кркобабић, министар за бригу о селу, који је поздравио скуп и казао да људи овог краја заслужују пуну подршку, те најавио већа улагања у овај крај, односно равномерну расподелу државних колоча.

– Локални путеви, водоводи, изградња канализације, обнова домова културе, спортских терена и покретање привредне активности су најважнији задаци за људе на селу – рекао је министар Кркобабић.

С министром су на скупу у Плужини били и Тијана Нешић, помоћник министра за бригу о селу, Зоран Димитријевић, државни секретар у Министарству привреде, као и народни посланици Хаџи Милорад Стошић и Милија Милетић.

Са отварања манифестације

Са говорнице се обратио Мирослав Марковић, председник општине Сврљиг.

– Михољски сусрети села имају за циљ да окупе мештане и посетиоце, промовишу живот на селу, традицију и обичаје, али и да допринесу дружењу и повезивању становника сеоских средина – рекао је Марковић.

Милија Милетић, народни посланик, поздравио је скуп у свом родном селу и обећао већа улагања у инфраструктуру и за опстанак села.

Манифестацију је пратио кул-

турно-уметнички програм, а на штандове је постављено послужење које су спремиле вредне домаћице. Истовремено је одржана радионица за децу о припреми белмужа.

На овогодишњим сусретима најбоље обланде-колаче направило је село Лозан, које је и свеукупни победник сусрета. Најлепши и најбогатији штанд поставило је село Гојмановац. Најлепша пастирица била је Дарија Петровић из Плужине. У спортском делу такмичења, у пикаду и шутирању пенала, победило је село Грбавче, а у

Вредне руке пензионерке Славице

Израда коша од врбовог прућа

Славица Младеновић, пензионерка из Плужине, домаћина овогодишњих Михољских сусрета села, приказала је традиционалан начин израде коша од врбовог прућа. За непуну два сата кош је био готов и после презентације напуњен пољопривредним производима, напустио је Плужину. За Славицу овај занат је злата вредан и сваки динар је добродошао.

шаху село Мерцелат. Домаћин наредних сусрета биће село Грбавче.

Месна заједница Плужина наградила је своје вредне сточаре и пчеларе, а награде и захвалнице победницима уручио је Синиша Милосављевић, председник ове месне заједнице. За све учеснике организована је заједничка вечера.

Покровитељи манифестације били су општина Сврљиг и Министарство за бригу о селу, а организатор је Центар за културу Сврљиг.

С. Ђорђевић

КУЛТУРНО-УМЕТНИЧКО СТВАРАЛАШТВО ПЕНЗИОНЕРА БОРСКОГ И ЗАЈЕЧАРСКОГ ОКРУГА

Песмом и игром чувају наслеђе

У Сокобањи је, 1. септембра, одржана 25. Смотра културно-уметничког стваралаштва пензионера Борског и Зајечарског округа, која је на Летњој позорници „Врело“ окупила представнике удружења пензионера из осам градова и општина источне Србије.

У организацији Удружења пензионера општине Сокобања, на смотри се представило око 230 учесника из Зајечара, Бора, Неготина, Мајданпека, Кладова, Књажевца, Бољевца и Сокобање. Манифестацију је

Проф. др Андреја Савић отворио манифестацију

свечано отворио председник Савеза пензионера Србије, проф. др Андреја Савић.

Публика је уживала у фолклору, песми, наступима хорова и другим садржајима програма. Постојање ове манифестације више од две деценије јасно показује њен значај, како кроз овог дела Србије, тако и кроз подстицање здравог старења и активног учешћа

Део учесника јубиларне смотре

старије популације у културном животу локалне заједнице.

Порука и са овогодишње јубиларне смотре, била је јасна – да за песму, игру и културно стваралаштво нису важне године.

Г. О.

Прича на зглобу руке

Сат не може да успори или заустави време, али може да чува успомене на људе који су кроз то време корачали

Често, готово у свакодневној комуникацији, чујемо да нека ствар или предмет „има душу“. Иако су то наизглед само речи, постоје предмети који заиста немају рок трајања, који настављају да живе и после нас, не само као успомена већ и као сведочанство времена, људи и догађаја којима су припадали. Међу таквим предметима посебно место заузима ручни сат. Иако му је основна намена да показује тачно време, часовник често постаје и нешто више од тога – породична успомена, веза између генерација, сведок једног или више живота, јер за часовнике правило о „неживим стварима“ не важи, њима душу дају управо њихови власници.

Није реткост, чак у појединим породицама врло је уобичајено, да се генерацијски наслеђују, да син поносно носи очев, унук дедин, унука бакин. Као винтић детаљи савршено пријањају уз модерну гардеробу, употпуњују комбинацију, делују ретро и „скуп“. Тада сат није само предмет, онда је то наслеђе, прича, емоција, сећање и успомена немерљиве вредности.

Баш као што један сат може превазићи временске оквири, тако је и прича о једном сату марке „Дарвил“ постала ванвременска. Датира из 1976, а ради се о томе да је један господин те године доживео тешку саобраћајну несрећу. Том приликом му је сат, успомена на десетогодишњицу рада, спао са руке и остао на месту догађаја. Полицајци су га пронашли, предали његовим пријатељима који су му сат вратили. И мада је био тешко повређен, чак је био у коми, уз огроман напор и упор-

„Дарвил“ сат сведок приче о преживљавању

ност успео је да се избори и опорави.

Сат је наравно био оштећен, неупотребљив, он га није поправљао нити носио, већ је стајао у фиоци годинама после, стрпљиво чекајући свог наследника и неко своје ново време. То се и десило, сат је добио новог власника, унука „човека из несрећног случаја“. Унук га поносно носи и данас, јер за њега то није само сат, већ је симбол дедине снаге, истрајности и, како каже, „искушења које му живот сервира“. Мада поправљен да би био функционалан, задржао је све „ожилке“, јер свака огреботина на кућишту сата, сваки траг патине на бројчанику крије неку своју причу и преноси део породичне историје.

Зато с правом можемо да кажемо да велике часовничарске куће не продају само сатове. Оне продају идеју вечности, идеју трајања и успомене које надживе своје власнике.

Једна од најпознатијих рекламних кампања у историји часовничарства је она чувене светске куће сатова „Патек Филип“ и носи поруку да сат никада не поседујете, већ га само чувате за следећу генерацију.

А да вредност неког часовника одређује скуп успомена можда најбоље доказује при-

ча о једном примерку бренда „Ролекс“, модел „Дајтона“. Чувени глумец Пол Њумен, познати пасионирани љубитељ аутомобилских трка, добио је од своје супруге један такав сат на поклон са посветом на пољојини „Drive carefully, me“ (Вози пажљиво. Твоја ја). Посвета је данас једна од најпознатијих гравура на неком ручном сату, а овај модел „Ролекса“ добио је надимак по њему и међу колекционарима познат је као Пол Њумен Дајтона.

И као да се враћамо на почетак приче, двадесет година касније, Пол Њумен је у знак захвалности што му помаже око свакодневних обавеза сат поклонио тадашњем дечку своје ћерке. Деценијама касније, 2017. исти овај сат завршио је на једној аукцији, продат је за чак 17,75 милиона долара, што је у том тренутку била и највиша цена икад плаћена за један ручни сат! Поента је да његова вредност није лежала у имену произвођача или реткости модела, већ пре свега у причама које он прича – причи о каријери, једној љубави, једном животу, доказујући тако да праву вредност сату доноси време проведено на зглобу његовог власника.

Подједнако и искрено сатовима се могу радовати све

Часовницима душу дају њихови власници

генерације – и дечак од седам година који први пут посматра рад механизма и учи како се чита тачно време, као и човек у деветој деценији живота који се гледајући на свој часовник можда присећа неке јубиларне годишњице на послу или драгих пријатеља и колега.

Елем, сатови имају моћ да покрену разговоре међу људима, припадницима различитих генерација, супротних полова и интересовања. Јер када су сатови у питању године су небитне – они су универзални језик који спаја генерације. У времену када се многе ствари раде брзо, када се предмети брзо купују, троше и заборављају, сатови остају деценијама као сведоци времена, људи и догађаја, од пословних успеха, венчања, дипломирања, до рођења деце и нових живота.

Можда је управо у томе сва та љубав. Не у сату као модном детаљу, бренду или цени, већ у тој његовој моћи да повеже прошлост, садашњост и будућност. И док за неке сатови само мере време, за друге смо ми као власници јунаци прича које причају и које им одређују вредност.

А могу да вреде милионе или више, чак и вечност.

Никола Елезовић

ОДРЖАНЕ 63. ЉУБИЧЕВСКЕ КОЊИЧКЕ ИГРЕ

Касидол добио новог витеза

Пожаревац је и ове године позне летње дане обележио у ритму коњског галоп, потврдивши свој статус културне и спортске престонице, од 4. до 6. септембра, током 63. Љубичевских коњичких игара. Јединствена манифестација која деценијама уназад представља савршен спој витешког духа прошлости, врхунског коњичког спорта и аутентичне народне традиције, и ове године је у Браничево привукла хиљаде посетилаца из земље и региона.

Овогодишње празновање коњичког спорта остаће упамћено по узбудљивим надметањима и рекордном наградном фонду од 8,45 милиона динара, али пре свега по тријумфу једног Касидолца у најважнијој дисциплини викенда. Наиме, ове године је ласкава титула Витеза Љубичева припала Милану Ивићу из Касидола, који је својим невероватним наступом у вишебоју подигао публику на ноге. Нови Витез Љубичева показао је импресивну умешност и бриљирао у свих пет дисциплина: сеча сабљом, гађање копљем, курирско јахање, гађање стрелом и гађање топузом, и заслужно је награђен раскошним плаштом, репликом златне сабље и новчаним износом од 725.000 динара. Његова велика победа изазвала је лавину овација на крцатим трибинама пожаревачког хиподрома, будући да је Милан уник легендарног Зорана Ивића, некадашњег четвороструког витеза, чиме је на најлепши начин доказано да је љубав према коњима и овој светковини дубоко и нераскидиво уткана у гене мештана стишке равнице.

Паралелно са драматичним вишебојем, посетиоци су имали прилику да уживају у

Дефиле у центру Пожаревца

врхунском касачком и галопском програму, где су се за престижне награде борила најбоља грла из земље и иностранства. Као што традиција налаже, читава манифестација имала је спектакуларну увертуру ван самог хиподрома, јер је свечани дефиле са коњаницима и костимираним статистима прошао пожаревачким улицама и званично отворио овај тродневни празник. Истовремено, Трг ослобођења је сваке вечери био епицентар врхунске забаве на отвореном, на коме су се могли чути звуци класичне, поп и народне музике.

Поред спортских борби и забавног програма, Љубичевске коњичке игре ове године су понудиле и богат културни садржај који је додатно осветлио историјски контекст узгоја коња у овом крају.

Посебну пажњу јавности привукла је изложба „Краљевски коњ Кастелар“ у Народном музеју Пожаревац, где су посетиоци кроз архивску грађу и уникатне фото-

Ласкава титула Витеза Љубичева припала је Милану Ивићу из Касидола

графије и експонате имали прилике да се упознају са славним данима наше коњичке прошлости и схвате значај који ергела Љубичево има за српску културну баштину.

На самом хиподрому уприличена је и традиционална Регионална изложба коња свих раса, као и Међународна изложба ситних животиња „Љубимац“. Када су се 6. септембра искључили рефлектори изнад главне арене, а небо над Пожаревцем обасјао ватромет, било је јасно да су 63. Љубичевске коњичке игре превазишле сва очекивања. Ова светковина поново је показала да је неприкосновени чувар српског идентитета и поноса, те да је с разлогом препозната као манифестација од националног значаја. А док гости одлазе са незаборавним успоменама, Пожаревљани одмах почињу припреме за наредну годину, остајући на тај начин верни чувари браничевског витешког духа.

Емина Ћирић

У СВРЉИГУ НАЈБОЉИ ГАЈДАШИ БАЛКАНСКИХ ЗЕМАЉА

Гајде имају будућност

Под покровитељством Министарства културе, у Сврљигу је, 12. септембра, одржан Сабор гајдаша балканских земаља.

Према програму, у преподневним сатима учесници Сабора посетили су Завичајну кућу гајдаша Миодрaга Симића Мије у селу Лозан. У знак сећања и захвалност за музичко стваралаштво Миодрaга Симића приказан је филм о овом познатом гајдашу. Најлепше речи о Симићу говорио је Милен Гојковић, који је заједно с њим покренуо Сабор гајдаша, а пригодан је био и говор Филипа Богдановића из Лебана, гајдаша који је наставио

да свира Мијин репертоар. У Лозану је организован и заједнички ручак.

У вечерњим сатима, после дефилеа и свирке улицама Сврљига, одржано је такмичење. На летњој позорници Центра за културу представило се 16 гајдаша. Стручни жири, Марија Витас и Андријана Живковић – етномузиколози, Милен Гојковић, један од оснивача Сабора, и Огњен Огњановић и Филип Богдановић, прошлогодишњи победници, прогласили су најбоље извођаче на двогласним и трогласним гајдама.

Звук гајди на улицама Сврљига

Најбоље коло одсвирао је гајдаш Теодор Милутиновић из Крагујевца, најбољу песму Лазар Савић из Сврљига. Свекупни победник на двогласним гајдама је Јордан Васиљевић из суседног Књажевца, а на трогласним Вања Илијев из Зрењанина. Свим победницима уручене су плакете општине Сврљиг.

Сврљишке гајде, који је израдио Филип Богдановић, добио је малени гајдаш Алекса Петровић из Сврљига. Он има 12 година и обећао је да ће овај инструмент имати будућност.

Организатор Центар за културу Сврљиг за све учеснике приредио је заједничко дружење.

С. Ћорђевић

Јубилеј и рекордна посећеност

Вински бал у Власотинцу најзначајнија је културно-туристичка и привредна манифестација овог краја. Започета је пре више од шест деценија с циљем да очува богатство власотиначког виногорја, а овог лета, 21. и 22. августа, одржан је јубиларни четрдесети бал посвећен вину.

Као што традиција налаже, била је то прилика да се на чувеном Нешићевом кеју изложе најлепша вина власотиначког виногорја и винарија из разних крајева Србије, да се одржи славље у част виноградарству и стави акценат на домаћу производњу овог напитка.

Манифестација, чији је програм био веома садржајан, забележила је рекордан број

Овогодишњи Вински бал бележи рекордну посећеност излагача и посетилаца

посетилаца, а по интересовању публике издвајају се концерти Аце Пејовића и Тропико бенда, те наступи локалних музичара и фолклориста.

На дводневном програму био је и избор најбољег винара и вина за ову годину, најбоље карикатуре и песме на тему

вина и грожђа, изабрана је богиња вина, а посебно је било атрактивно пливање за винско буренце на реци Власини. Организатори овогодишњих сусрета винара и виноградара били су Културни центар Власотинце, Туристичка организација Власотинце и локална самоуправа.

– Штандови на Нешићевом кеју били су прелепо уређени, презадовољни смо бројем излагача, али и бројем посетилаца свих наших приредби у оквиру овогодишње манифестације – рекли су организатори.

Иначе, локална самоуправа издвојила је 600 милиона динара на име годишње субвенци-

је из области пољопривреде у којој доминирају воћари, виноградар и винари.

Вински бал датира из давне 1960. године када је, на иницијативу оснивача тадашње пољопривредне задруге „Винарска“, у оквиру Међународног сајма текстила у Лесковцу, организован први пут. Богата и славна историја власотиначког виногорја изродила је манифестацију па је мала изложба вина из омањих подрума израсла у велику смотру с најразличитијим културним, едукативним, забавним и рекреативним садржајима.

Т. Стевановић

Марија је богиња вина

Током завршне вечери одржано је такмичење за „Мис вина“, а титулу је понела Марија Јовановић из Власотинца.

У категорији врхунска бела вина победио је Часлав Стојиљковић (совињон бело), а најукусније традиционално бело је Смедеревка Војина Стојичића. Часлав Стојиљковић имао је и најбоље црвено домаће вино – од грожђа Мерлот, док је у категорији традиционално црвено вино победила Гордана Пешић (грожђе Вранаца).

НА ИЗЛОЖБИ У АЛИБУНАРУ ПРЕДСТАВЉЕНА КОЛЕКЦИЈА „НИТ БАНАТСКОГ МИРАЗА“

Специјални гост етнолог из Темишвара

У оквиру манифестације „Летњи дани Алибунара“, 22. августа, одржана је традиционална Изложба старих заната и домаће радиности, током које су локална удружења жена представила своје рукотворине, укусне гастрономске специјалитете и домаће козметичке производе. Најзапаженији су били штандови Удружења „Буникуца“ (румунски „бака“) и „Про Арт Николинци“ на којима су били изложени мотиви и предмети из богате румунске етно-ризнице: народне ношње, ручно везени одевни предмети, као што је женска блуза „ИЕ“, мараме и модели младих жена одевених у традиционалну румунску народну ношњу, украшену дукатима, која одређује идентитет одевања Румуна у Банату.

Централни догађај био је представљање колекције „Нит банатског мираза“, а етнолог из Темишвара, др Мариус Матеј,

Румунска народна ношња представљена је на најлепши могући начин

говорио је и показивао богату културну разноликост одевних предмета Румуна у Банату, који се верно чувају и преносе младим поколењима. Акценат је стављен на сличности у одевним предметима српских и румунских жена на овом подручју, представљена је сезонска народна

ношња, као и одећа у Банату из периода 1915-1945, односно златне нити мираза банатских девојака.

Ова колекција обухвата 3.500 предмета и до сада је представљена у водећим етно-музејима Румуније, али и у метрополама у којима живе Румуни у расејању: у Прагу, Братислави, Бечу, Лондону, Паризу. Колекцију су, поред Алибунараца, видели и посетиоци из суседних Локви и Уздина.

Изложба старих заната и домаће радиности у Алибунару има за циљ очување културне баштине, традиције и обичаја Јужног Баната, како Румуна тако и других народа и народности у Србији и централни је догађај „Летњих дана Алибунара“, вишедневне културно-спортске и гастрономске манифестације која се сваке године одржава у другој половини августа.

Ференц Косо

ЖИВЕТИ КАО ИТАЛИЈАНСКА БАКА

Интернет ноне су нови гуруи

Шта ако за мало бољи живот нису потребни ни скупи препарати, ни апликације које мере сваки корак, ни компликовани јутарњи ритуали? Шта ако је довољно да ручак скувамо од онога што имамо у кући, одемо пешке до продавнице, свратимо на кафу код пријатељице и не осећамо грижу савести ако понекад једноставно не радимо ништа. И док савремено друштво непрестано смишља нова правила за бољи и квалитетнији живот, један симпатичан тренд освојио је друштвене мреже, а предлаже нешто много једноставније – живите као италијанска бака.

Ноне кувају, месе, раде у башти, шетају, друже се, окупљају за својим столом породицу и, судећи по снимцима на мрежама – умеју добро да се забављају. Оно што је њима деценијама било сасвим обичан живот, млађе генерације сада откривају као пожељну алтернативу у журбаном ритму, јурњави за продуктивношћу и сатима проведеним испред екрана.

Наравно, интернет не би био интернет када свему не би дао име. Тако је настао „нона максинг“, од италијанске речи *nonna*, бака, и енглеског интернет израза *maxxing*, који означава настојање да се нешто што више унапреди или усвоји као начин живота. Помало шaljив назив прерастао је у тренд, а италијанске баке, вероватно ни не слутећи да раде нешто тренутно популарно, постале су његове главне звезде.

Међу њима су се нашле Грација Инкампо (90) и Тереза Калиа (88), пријатељице још од детињства из Алтамуре, града у јужној италијанској покрајини Пуља. Данас заједно припремају традиционална јела, а публику на друштвеним мрежама нису привукле само домаћом тестенином и фокачом, већ смехом, песмом и несташним хумором.

А какав је то хумор, најбоље показује један од њихових снимака. Када одлуче да би треба-

ло да смање количину алкохола, Тереза сипа вино, а Грација покушава да млаз „пресече“ маказама. Њихова мала представа прихваћена је са општим одушевљењем. За разлику од углађених инфлуенсера, који објашњавају како да оптимизујемо сваки минут живота, ове две даме не делују као да покушавају да било кога убеди у било шта. Оне месе тесто, задиркују једна другу и добро се забављају.

Ништа се не баца

За италијанске ноне добра кухиња не почиње скупим намирницама, већ умећем да се искористи оно што већ имамо у кући. У складу с тим, Грација инсистира на томе да се хлеб не баца, јер чак и када више није свеж он може постати састојак неког другог јела. Уосталом многа традиционална италијанска јела настала су управо из овакве скромности и довитљивости. Такав однос према храни генерацијама није имао никакво посебно име попут данашњег „zero waste“ – без расипања. То је једноставно било домаћинско понашање.

Слично размишља и 86-годишња Елда Сирицоти, Италијанка која се шездесетих година про-

шлог века преселила у Канаду и захваљујући унуци постала звезда друштвених мрежа. Њена мала кухињска формула готово да не може бити једноставнија: ако у кући има кромпира, брашна и уља, може да се направи нешто за јело. А Елда воли да храни људе – што је можда и најкраће објашњење филозофије италијанске ноне.

Теретана? Ипак башта

Италијанске ноне можда не говоре о „активном животном стилу“, али то не значи да нису активне. Напротив, оне устају рано, иду пешке у продавницу, заливају цвеће, обрађују башту ако је имају, раде по кући...

За њих кретање није посебна ставка у дневном распореду, оно је једноставно део дана.

А ту је још нешто за шта нису потребне ни патике ни бројач корака – друштво. Кафа, разговор, породични ручак, пријатељи и комшије су део свакодневнице, коју су млађе генерације почеле да посматрају са неочекиваном дозом зависти. У свету у којем се много тога завршава поруком и погледом у екран, обичан разговор за столом одједном делује готово као луксуз. А поама је у међувремену добила још необичнији наставак.

Бака као атракција

Туристи у Италији све више траже искуства у којима управо баке уче госте да праве тестенину и традиционална јела. У Риму се, на пример, нуде часови кувања са нонама, а интересовање за сличне садржаје расте. Оно што је некада било обично поподне у бакиној кухињи постало је туристичка атракција и доживљај.

Наравно иза „нона максинга“ има и много романтизовања. Нису све италијанске бакице ведре госпође које дане проводе развлачећи тестенину, гајећи парадајз и испијајући еспресо на сунцу. Али чини се да популарност овог тренда ипак говори нешто више о нама него о њима. Јер, иза симпатичне слике италијанске ноне крију се сасвим обичне ствари које смо у модерном, урбаном животу почели да заборављамо – домаћи ручак са породицом, пријатељ код којег свратимо и „без најаве“, шетња, време проведено са најмилијима и поподне током којег не морамо ништа да „постигнемо“.

Италијанске ноне вероватно би се добро насмејале када би знале да је неко свему томе дао име. Јер оно што интернет данас зове „нона максинг“, оне једноставно зову – живот.

Драгана Лукић Лазовић

Свет по мери појединца

Лојалност на модерном тржишту данас се купује персонализованим искуством. Угађање појединцу – најпрофитабилнија пословна стратегија

Традиционална слика породичног одласка у хипермаркет викендом, где се колица пуне економичним паковањима пелена, прашка за веш и намирницама са акцијским ценама деценијама је била златни стандард за трговце. Међутим, правила игре су се променила и светом бизниса данас влада једна нова моћна демографска група – самци.

Истраживања из области бихејвиоралне економије и анализе тржишта говоре да су једночлана домаћинства постала профитабилнији и вернији, једном речју „бољи“ потрошачи од вишечланих породица. На први поглед, математика делује једноставно, јер породица са децом троши више новца месечно него једна особа, али када се загребе испод површине и погледа потрошња по становнику (*per capita*) самци убедљиво побеђују.

Подаци Светског економског форума показују да у Сједињеним Државама једночлано домаћинство троши 55.760 долара годишње по особи, док члан петочлане породице троши око 40.400 долара. У Европи је та разлика још израженија, јер самац просечно потроши 32.740 долара за годину дана, док појединац у великој породици годишње потроши свега 14.710 долара. Економисти сматрају да разлог лежи у томе што породице деле трошкове и живе на економији обима, док самци све плаћају сами, од кирије до претплате на стриминг сервисе, на пример Нетфликс. Тај такозвани „порез на самачки живот“ их парадоксално претвара у највеће потрошаче, самим тим и у најсигурније покретаче целокупне економије.

Најновије социолошко-монетарне анализе које се могу наћи на сајту Светског економског форума говоре да самци који живе у развијеним урбаним срединама троше 40 одсто више слободног новца по особи него родитељ са децом, при чему се слободним новцем сматра онај новац који појединцу остане на располагању након што плати све неопходне животне трошкове. Трговци су схватили да породични људи купују оно што морају и углавном на акцијама, док самци купују оно што желе не питајући за цену. Када породична особа купује, иза те

одлуке обично стоји низ компромиса: буџет за школу, стамбени кредит, дечије активности; када самац купује, одлука се доноси у секунди. Самац има потпуну економску и психолошку аутономију у одлучивању, може да троши на луксуз и сопствено благавање, и велике корпорације су то препознале на време.

Недавне студије објављене у научном часопису *ScienceDirect* потврђују да самци имају потпуну контролу над својим финансијама, што директно утиче на психологију потрошње – они највише троше на луксузне брендове, најновије геџете и скупе хобије. С обзиром на то да не морају никоме да правдају стање на свом банковном рачуну склони су да купују импулсивније и спремнији су да плате више за квалитет, естетику и тренутно задовољство. Овај тренд први су препознали угоститељи и туристичке агенције, те своје понуде све више прилагођавају самцима.

Агенција за истраживање тржишта *Circa* у својим извештајима наводи податак да чак 23 одсто свих посета америчким ресторанима чине соло гости. За породицу је одлазак у ресторан озбиљан издатак који се планира данима унапред, док је за урбаног самца то још један обичан уторак увече након напорног радног дана. Самци не траже посебне акције и попусте типа „купи један, добијеш два“, они траже искуство и персонализовану услугу и спремни су да плате цену тих погодности.

Исто правило важи и за туризам, с обзиром на то да самци имају природну потребу за социјализацијом кроз спољне активности, те улажу новац у сопствено искуство,

егзотична и викенд путовања. Индивидуална путовања постала су нови статусни симболи успеха, па туристичке агенције укидају омражене доплате за једнокреветне собе, схвативши да ће соло путник на шанку хотела и кроз додатне услуге потрошити више новца од четворочлане породице која не излази из свог *all-inclusive* аранжмана.

И економска и социолошка истраживања показују да је будућност тржишта у рукама појединца, да компаније које и даље слепо циљају нуклеарну породицу као свог примарног купца дугорочно губе тржишну трку. Од прехранбене индустрије која радикално мења грамаже и пакује мања али скупља јела, преко аутомобилских гиганата који дизајнирају компактне али луксузне четвороточкаше, па све до тржишта некретнина где доминирају функционални микро-станови на скупим локацијама – свет се убрзано и неповратно прилагођава појединцу.

Самци дефинитивно више нису маргинална демографска група која „чека да заснује породицу“ па да почне да живи и троши озбиљан новац. Напротив, корпорације их све више препознају као финансијски независне, естетски освешћене и невероватно динамичне купце који живе у тренутку и чији се капитал директно усмерава на инстант задовољење личних потреба и жеља. Лојалност се на модерном тржишту више не купује колективним попустима, већ персонализованим искуством, и у тој новој ери капитализма угађање појединцу постаје најпрофитабилнија пословна стратегија.

Емина Ћирић

ТРИУМФ НА ПЕНЗИОНЕРСКОМ ТАКМИЧЕЊУ У ЧАЈЕТИНИ

Бајинобаштани поново најуспешнији

Петочлана екипа пензионера општине Бајина Башта победник је 10. Регионалне олимпијаде Златиборског округа за особе трећег доба, одржане 30. августа у Чајетини. У њеном саставу били су Жарко Јовановић, Бранивоје Младеновић, Владимир Васић, Драгица Мискин и Добрила Марјановић. Селектор је био Спасоје Илић, а Драган Мискин успешно је обавио посао као један од чланова судијског тима. На челу ове мале спортске дружине био је Недељко Ракић, председник Удружења пензионера Бајина Башта.

Такмичење се одвијало у пет дисциплина. Бајинобаштанска екипа победила је у кошарци и брзом ходању. Друга места припала су јој у фудбалу и шаху, док је у пикаду била пета. Друго место у генералном пласману освојила је екипа Пријепоља,

треће Нова Варош, четврто Ужице. Ове четири екипе стекле су право наступа на републичкој Олимпијади која ће се одржати у Врњачкој Бањи. Поред њих, на такмичењу су учествовале и општинске екипе Севојна, Ариља, Пожеге, Прибоја и Чајетине.

– Поновили смо прошлогodiшњи успех на Мини олимпијади Златиборског округа. Наши представници заслужују похвале заједно са селектором Спасојем Илићем. Ми смо били једина екипа која је у свом саставу имала и две жене. На Златибору је донета одлука да победник аутоматски добија улогу домаћина Мини олимпијаде у наредној години, па смо ми преузели заставу Игара. Хвала пријатељима из Чајетине, на челу са председником тамошњег Удружења пензионера, Славком Пантелићем, на одличној организацији такмичења

Екипа Бајине Баште на такмичењу сениора Златиборског округа

и показаном гостопримству – рекао је Недељко Ракић.

Селектор Спасојевић и капитен екипе Жарко Јовановић били су презадовољни постигнутим резултатима. Они најављују да ће се добро припремити за наступ на републичкој Олимпијади трећег доба, са које су ранијих година донели више пехара и медаља.

Десета Мини олимпијада одржана је на новосаграђеним спортским теренима. Отворили су је њени промотери, Драган Марковић, заменик председника Савеза пензионера Србије, и Јован Павлица, потпредседник Савеза. По завршетку такмичарског дела, дружење је настављено ручком уз пригодан музички програм.

М. Андрић

АКТИВНОСТИ ГРАДСКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ ПЕНЗИОНЕРА ПИРОТ

Раде као сложна браћа

Са пуним ентузијазмом пензионери Градске организације Пирот кренули су одмах од почетка године на реализацију планираних активности.

Бројни су примери до сада реализованих активности, што самостално, што у сарадњи са различитим институцијама, предузећима и организацијама. Ту је сарадња са ученицима и наставницима Средње економске школе у Пироту, затим са „Србијашуме“ Пирот, трговинским ланцем „Лидл“ и јавним предузећем „Комуналац“, са којима ова пензионерска организација сарађује већ три године.

Тако је било и недавно, када су пензионери имали заједничку акцију чишћења и уређења терена око села Нишор, недалеко од Пирота, уз једнодневни

Пиротски пензионери редовни на спортским активностима

излет до села Росомач, које се угнездило на обронцима Старе планине, где су посетили знаменитости тог краја. Посетили су такође и село Власи, сигурно једно од најлепших у Србији, смештено покрај реке Јерме, где је њих двадесетак организовало и акцију чишћења долине Јерме.

Бавили су се и спортским активностима, у складу са годинама, као што су мали фудбал, растезање конопца, трчање на 100м, пикадо. На крају је организован и војнички, у ствари излетнички пасуљ.

Председник Градске организације Пирот, Јован Николић, није крио задовољство што су сви

чланови ове пензионерске дружине радили као сложна браћа. Према његовим речима, били су ангажовани на свим врстама акција, заиста максимално организовани и мотивисани, и радили су с љубављу. Крајем августа, пензионери ГОП Пирот боравили су један дан на Власинском језеру, а затим су присуствовали Винском балу у Власотинцу.

– Пошто смо – истиче Јован Николић – веома заинтересовани за екологију, организовали смо 7. септембра Еколошку радионицу на којој је одржала предавање Биљана Хаџи-Ђирић, на правом месту, покрај реке Јерме.

Поред тога, стигли су пиротски пензионери да оду и на једнодневни излет до Сребрног језера и посете манастир Тумане.

Стево Панкијевски

Такмичило се осам екипа у пет дисциплина

Запажен наступ КУД-а крушевачког Удружења

НАДМЕТАЊЕ СПОРТИСТА ВЕТЕРАНА РАСИНСКОГ ОКРУГА

Десета Багдалијада одржана у царском Крушевцу

У организацији Савеза пензионера Србије (САПЕНС) и Удружења пензионера града Крушевца, 4. септембра, на Багдали, брду изнад Крушевца, одржана је 10. Багдалијада – регионална Олимпијада пензионера Расинског округа.

Председник Окружног одбора пензионера Расинског округа, Миљко Минић, поздравио је присутне, пожелео успех учесницима из Бруса, Александровца, Крушевца, Ћићевца, и најавио у којим ће се дисциплинама такмичење одвијати.

– Три најбоље екипе ће добити пехаре и захвалнице, као и шансу да нас представљају на

републичком такмичењу крајем септембра у Врњачкој Бањи, које организује Савез пензионера Србије – рекао је Минић.

У име Савеза пензионера Србије манифестацију је званично отворио секретар САПЕНС-а, Драган Петковић, преносећи поздраве председника Савеза, проф. др Андреје Савића.

– Драго ми је што сам у Крушевцу и присуствујем овој манифестацији која ће се званично завршити на републичком, 19. по реду такмичењу у Врњачкој Бањи. Најбољи појединци ће учествовати на завршном такмичењу, а тамо ћемо наставити и наше лепо пензи-

онерско дружење – рекао је Драган Петковић и пожелео учесницима одличне резултате.

Помоћница градоначелника Крушевца, Невена Плавшић, поручила је да нису важне секунде, поени и медаље, већ су најважнији енергија, пријатељство и заједништво учесника. Она је истакла да Багдала неће бити само спортски терен, већ место сусрета, пријатељства, осмеха и доброг духа.

У уметничком програму учествовали су вокална солисткиња Радмила Бајић и КУД Удружења пензионера града Крушевца, за које можемо рећи да је било полетно и енергично, као да су

играчи много млађи од својих година, и од којих може да се учи јединство и заједништво. О томе сведочи и све већи број чланова овог пензионерског удружења, као и његовог културно-уметничког друштва.

У такмичарском делу учествовало је осам екипа, од којих су неке имале и духовита имена попут назива „Несаломиви“, која сама по себи шаљу симболичну поруку и говоре о снази, вољи и истрајности. Манифестација је завршена доделом признања за прво, друго и треће место.

Подршку Багдалијади пружи-ла је и Банка Поштанска штеди-оница.

Д. Карајовић

УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА ОПШТИНЕ ВОЖДОВАЦ

Финансирали обнову крова

Чланови Удружења пензионера општине Вождовац из сопствених средстава финансирали су поправку крова зграде чије просторије користе за потребе рада Удружења. Замењен је цреп на крову у дужини од 20 метара, промењен дотрајали лим, президан је урушени предњи зид зграде и саниран плафон у тоалету. Због дотрајалости имали су проблеме са прокишњавањем, а од влаге су се урушили плафони. Вредност радова износила је 250.000 динара и трајали су две недеље. Од осталих

инвестиционих радова очекује их сређивање баште и канцеларијског простора.

– Због дотрајалости и рушења надстрешнице башта се одавно не користи. То нам отежава дружење и окупљање. Греде су попустиле и кров је пао, отпад је уклоњен а шут одвезен на депонију. За сада смо урадили оволико, али неопходно је још да се три канцеларије реновирају, да се зидови обложе ригипсом, а на подове поставе керамичке плочице – навела је Милка Вучићевић, председница Удру-

жења пензионера општине Вождовац.

Вредност процењених радова износи око милион динара. Удружење тренутно не располаже неопходним средствима, али чланови полажу наду у донаторе и њихову добру вољу.

– Имамо понуду претходног извођача радова и чим будемо обезбедили новац приступићемо радовима како бисмо спремни дочекали зиму – закључила је председница Удружења Милка Вучићевић.

Милан Ашковић

На реновирање чекају башта и канцеларијски простор

БАЈИНА БАШТА

Прославили Дан удружења

Чланови Удружења пензионера Бајина Башта обележили су 12. септембра свој дан. Прослави је присуствовало више од 300 пензионера из Републике Српске и Србије – из Ужица, Севојна, Ариља, Чајетине, Љубовије, Малог Зворника, Братунца, Милића, Шековића, Власенице, Зворника и Склана. Председник УП Бајина Башта, Недељко Ракић, поздравио је присутне и пожелио им лепо дружење, а утиске су поделили и гости.

– Ми се годинама дружимо са Бајинобаштанима. Овде нам је увек лепо и дивно нас дочекају. Хвала председнику Недељку Ракић што нас окупља сваке године. Иначе, идемо и у друга места кад год нам се пружи прилика – задовољан је Момчило Влачић, председник УПО Шековићи.

Чедо Зекић, секретар УП из Зворника, истиче да им је ово десета година како долазе на дружење у Бајину Башту. Наглашава да су дан пре били на дружењу на Палама па је то разлог што је овај пут дошло свега петнаест Зворничана.

За пензионере из Власенице ово је пети долазак на прославу Дана УП Бајина Башта. Планирају да традицију наставе, јер је провод добар а дочек беспрекоран. Користе прилику да упознају људе из других удружења и да прошире круг пријатеља.

На обележавању Дана пензионера редован је и мештанин Радош Цвијић.

– Посебно волим што нам долазе браћа и сестре из Републике Српске. Испевали смо се, изиграли уз ручак и добру музику. Редован сам и на другим прославама – каже Радош Цвијић.

М. А.

МИРИЈЕВО

Братимљење са пензионерима из Брчког

Да љубав на први поглед постоји, доказали су, на Преображење ове године, чланови Удружења пензионера „Треће Доба“ из београдског Миријева и чланови Удружења пензионера Републике Српске, Брчко дистрикт, БиХ. Први пут су се срели на исти верски празник минуле године када су Миријевци угостили своје колеге из Брчког.

Био је то леп сусрет пријатеља који су се одмах разумели. Лепо дружење у добром расположењу поновили су у октобру у Брчком и пожелели да то пријатељство траје док трају њихова удружења.

Ове године, на Преображење, чланови два удружења су потписали повељу о братимљењу са циљем да учврсте братске односе, како би њихова дружења била учестилија и срдачнија, а размена искустава квалитетнија. Након потписивања повеље, председник УП „Треће Доба“ Миријево, Душан Матић, гостима је поклатио урамљен грб свог Удружења уз напомену да су они први којима је та част указана. Том приликом је рекао да се од сад о активностима миријевских пензионера могу информисати на недавно направљеном сајту Удружења, www.uptrecedobamirijevo.rs.

Захваљујући на указаној части у име свог Удружења, Аница Радић Савић је истакла да су се пензионери Брчког у протеклих годину дана доста дружили и много путовали, али да им је дружење са браћом из Миријева ипак најдраже. У то име их је позвала у узвратну посету већ у октобру ове године.

Д. М.

РАЖАЊ

Посетили Тумане и Сребрно језеро

Удружење пензионера општине Ражањ још једном је показало да треће доба доноси најлепше дане за дружење и путовања. За 130 чланова Фонда солидарности, 13. септембра, организован је једнодневни излет који ће дуго памтити. Дестинације су биле пажљиво одабране – манастир Тумане и Сребрно језеро.

Добар део дана био је посвећен духовној окрепи у манастиру Тумане. Сви присутни били су изузетно задовољни одличном организацијом путовања, а посебно богатим садржајима у самом манастиру.

Чланови Удружења пензионера Ражања пуну су утисака и због посете Сребрном језеру. Свеж ваздух, мирна вода и беспрекорна природа били су савршена прилика за дружење које ће се препричавати наредних месеци. Посета манастиру Тумане и Сребрном језеру потврда су да Фонд солидарности брине о заједништву својих чланова, који су се кући вратили испуњених срца.

У. П.

ШАБАЦ

Дочекали Караван ЕХРО 2027

Шабац, град културе и традиције, 6. септембра био је домаћин „ЕХРО Каравана – Павиљон игре“, а Трг шабачких жртава место за спорт, уметност, традицију и стваралаштво шабачког краја.

Део догађаја била је и манифестација „Шабац на путу игре“, у оквиру које су чланице ткачке радионице „Стари занати“ представиле своје богато стваралаштво засновано на традицији мачванског краја: пешкире шабачког краја, текеришки пешкир, мачвански ћилим, златовез, минијатуре са прегача из 18. века, уникатне појасеве, сребровез и перлице, као и производе од пуствоване вуне.

Сви предмети из ткачке радионице „Стари занати“ заштићени су ознаком географског порекла и налазе се на листи нематеријалног културног наслеђа. Решењем Министарства привреде ове рукотворине су сврстане у протоколарне поклоне.

Ткачка радионица „Стари занати“ постоји у оквиру Градске организације инвалида рада и инвалидских пензионера. Чланице, њих 120, прошле су кроз пројектне обуке за вештине ткања, веза, златовеза, израде чипке и предмета од пуствоване вуне.

– Поносни смо што смо део пута ка ЕХРО 2027 јер ћемо имати прилику да свету представимо наш град, наслеђе, традицију и вредне људе који је чувају. Јер чувати традицију значи чувати причу о томе ко смо – рекла је Мирослава Савковић, председница Градске организације инвалида рада и инвалидских пензионера Шабац.

М. С.

Жарко и Драгица одбранили титуле

У Спортском центру „Браћа Милутиновић“, у Бајиној Башти, 23. августа одржано је традиционално Општинско

спортско такмичење за пензионере. Тридесет такмичара надметало се у пет спортских грана: кошарци, фудбалу, пикаду, брзом ходању и шаху. У појединачној мушкој конкуренцији најбољи је био је Жарко Јовановић, те је са остварених 59 бодова поновио прошлогодишњи пласман.

– Презадовољан сам. Нисам очекивао да ћу поново освојити прво место јер је конкуренција била знатно јача у односу на 2025. Посебно сам задовољан победом у кошарци, у фудбалу сам подбацио, док сам у осталим спортовима остварио солидан пласман – рекао је победник Жарко Јовановић, иначе секретар Удружења пензионера Бајина Башта.

У женској категорији са 29 бодова у укупном пласману најбоља је била Драгица Мискин. Драгица је такође задржала прошлогодишњу победничку позицију, задовољна је резултатом, организацијом али и дружењем.

– Тријумфовала сам у пикаду и брзом ходању. У кошарци сам освојила друго место, у фудбалу сам подбацила али то није угрозило мој укупан резултат. Морам да похвалим одличну организацију и лепо дружење свих учесника током заједничког ручка – истакла је Драгица Мискин.

Шах је био једини спорт у којем се такмичење одвијало само у мушкој конкуренцији. Победник је био Владимир Васић, испред Драгослава Шишића и Владимира Росића.

Ово такмичење пензионера било је уједно и изборно за састав репрезентације Бајине Баште која ће учествовати на окружном такмичењу у Чајетини. Поред Жарка Јовановића и Драгице Мискин, то право су остварили још Бранивоје Младеновић, Братислав Васиљевић и Добрила Маријановић.

Четири најуспешније репрезентације са такмичења у Чајетини стећи ће право да се нађу на републичкој Олимпијади трећег доба.

М. А.

СМЕДЕРЕВО

„Желвоз“ обележио Смедеревску јесен

Клуб пензионера „Желвоз“ је и ове године активно учествовао у обележавању традиционалне привредно-туристичке манифестације Смедеревска јесен, која је од 11. до 13. септембра одржана по 139. пут.

Чланови клуба успешно су организовали привредну изложбу „Желвоза“, која је поводом велике годишњице – 110 година постојања ове компаније – била знатно садржајнија и атрактивнија него раније. Богат штанд привукао је велики број посетилаца, а похвале су стигле и од руководства града Смедерева, на челу са градоначелником Јасмином Војновић. Поред тога, клуб је у својим просторијама приредио изложбу пољопривредних производа и стваралаштва својих чланова, где је посебну пажњу привукла колекција уметничких експоната Зорице Цветковић. Манифестација је заокружена великим дружењем последњег дана, уз богату трпезу, квалитетна смедеревска вина и домаће ђаконије које су припремиле вредне чланице Клуба.

Р. В.

БОР

Дан за спорт и дружење

Пензионери Борског округа окупили су се 20. августа на Мини олимпијади спорта, здравља и културе. Манифестацију је организовало Удружење пензионера града Бора, а учесници из овог дела источне Србије надметали су се у шаху, пикаду, фудбалу и кошарци.

Манифестацију је отворио градоначелник Бора, Радиша Петковић. Он је поздравио учеснике и пожелео им успешно такмичење, док је Олимпијаду затворила директорка Филијале РФ ПИО Бор, Милица Лакићевић. Догађају је присуствовао и саветник председника САПЕНС-а, Момчило Вуксановић.

Манифестација у Бору протекла је у спортско-такмичарском духу, али је била и прилика за сусрет и дружење пензионера Борског округа. Програм је завршен заједничким ручком и доделом признања у Дому културе у Слатини. Пехаре и медаље најбољим такмичарима уручила је директорка борске филијале РФ ПИО, Милица Лакићевић.

За пензионере Бора ово је био дан посвећен спорту и дружењу, а за организаторе прилика да се, поред такмичарског духа, истакне основни циљ Мини олимпијаде – промоција здравих животних навика и интензивнијег учешћа пензионера у друштвеном животу.

М. Л.

НОВИ САД

Први пут домаћин Сабора пензионера

У новосадском Спортско-рекреативном центру СПЕНС, 1. септембра, одржан је Сабор пензионера – Олимпијада спорта, здравља и културе трећег доба Јужнобачког округа. Учествовало је 17 екипа са по пет такмичара, који су се надметали у кошарци, малом фудбалу, штафети у брзом ходању, пикаду и шаху.

Олимпијаду је отворио градоначелник Новог Сада, Жарко Мићин. Он је том приликом рекао да спортски резултати представљају само један део манифестације.

– Много важније је то што ће својим ангажовањем и понашањем учесници показати да године нису препрека за активан живот, дружење, спорт и за прихватање нових изазова – поручио је Мићин.

Нови Сад је први пут био домаћин Олимпијаде спорта, здравља и културе трећег доба за овај округ, док је претходно три пута то био Врбас.

Екипа Удружења пензионера града Новог Сада у саставу: Миланка Пушић, Иванка Пантеш, Радмила Којадиновић, Рада Нешић и Зоран Станић, остварила је солидан резултат. У укупном пласману заузела је десето место, чиме је изборила пласман за учешће на Сабору пензионера Србије – Олимпијади трећег доба у Врњачкој Бањи.

Д. И.

ДР РИЧАРД СТОКОН ВИДЕР, ПИСАЦ И ХИРУРГ ИЗ ЧИКАГА, ГОСТ СОМБОРСКИХ ПЕСНИЧКИХ ВЕЧЕРИ

Афоризми нас описују

Почетком августа, у опуштеној атмосфери у самом центру града, у ресторану „Оријент 5“, одржана је традиционална културна манифестација Сомборске песничке вечери. Настала из страсти према поезији, књижевности и лепим речима, манифестација из године у годину повезује ствараоце свих генерација из различитих делова земље, а бележи и посете аутора из иностранства.

Ове године љубитељима писане речи представио се Ричард Стокон Видер, амерички писац и хирург из Чикага, живахни деведесетогодишњак и афористичар, чије су кратке домишљате форме освојиле присутне већ у првим минутима гостовања.

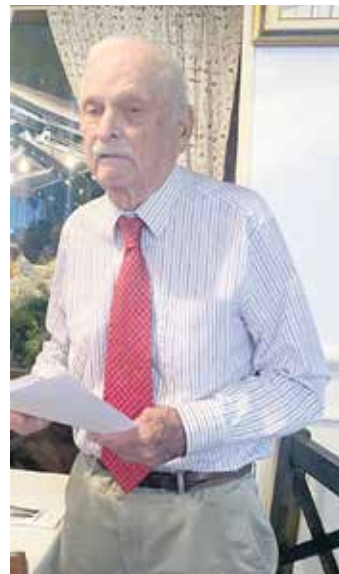
Афоризми савршено описују наше понашање – његов је став. Публику је купио већ првим афоризмом „корупција је заразна и тешко излечива болест“, али и својим лекарским освр-

том на болест, па је тако говорио на тему „Како схватити рак“.

Публици је посебно било занимљиво његово схватање ове опаке болести као хирурга, настало на основу дугогодишњег искуства са пацијентима и интуиције. Сматра да је рак заправо неуспех повезаних чинилаца – имунитета, енергије и духа, да сви чиниоци имају своје улоге и да могу бити узрочници. Према њему, улога имунитета је кључна, а подједнако су важни и наша енергија и дух. Уколико они клону, идеали су услови за стварање рака, те неретко буду један од највећих окидача за ову болест. Зато се дух мора развијати кроз вежбе, здраве животне навике, боравак у природи, разне друге активности. Депресија се лечи и социјализацијом, волонтирањем, дружењем, учењем и хобијима. Сваки стресни догађај се одражава на душевно здравље, изазива пад енергије и претећи је моменат.

Као лекар Стокон сматра да је шанса у имуноterapiји, јер је ненасилна и уклања рак нежно, ћелију по ћелију, не оштећујући околне органе, а да даје резултате пример је лечење председника САД Џимија Картера који се можданом тумору супроставио имунотерапеутским лековима и тако продужио живот себи до стоте године.

Лекарска биографија др Ричард Стокон Видера се не своди само на хирургију. Он је још едукатор и члан три организације: Хавајског друштва клиничне онкологије, редакције Хавајске државне институционалне ревије и Контролног свеобухватног плана за рак у Њу Џерзију. Аутор је књиге „Кључ за рак“ у којој се бави интегративним приступом у лечењу и превенцији ове болести, спајајући класичну медицину са холистичким и природним методама. Књига је објављена 2006. године, намењена је пацијентима и њихо-

Деведесетогодишњи Ричард Стокон Видер шармирао је публику афоризмима и темама о излечењу од опаке болести

вим породицама са циљем да одговори на кључна питања – зашто долази до болести и шта се све може предузети. А закључак и поука су следећи: ако се супротставите раку, разумевање вам може помоћи да се изборите са њим.

Иванка Огњанов

УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА БОГАТИЋ

Успешно измирен дуг

Удружење пензионера општине Богатић датира од 15. фебруара 1994. године. Иако су се нашли у незавидној финансијској ситуацији пре шест година, када им је рачун био блокиран, успели су крајем 2025. године да измире сва дуговања и скину „терет са леђа“ који су годинама носили. На челу овог Удружења је Хаџи Бранко Макунчевић, са којим смо разговарали о тренутном стању и активностима међу пензионерима Богатића.

– На нивоу општине има око 4.000 пензионера, међу којима је доста пољопривредних, чије су пензије мање од пензија из радног односа и самосталних делатности. Наше удружење тренутно броји око 300 чланова и с те стране смо презадовољни. Међутим, због нерешених пословних рачуна, тј. неплаћених доприноса раднику у претходном сазиву, дуго смо били у блокади и проблему – преноси нам челник пензионера Богатића и истиче да је велики напор уложен да се сваки динар уплати тамо где треба, јер дуг није добар друг.

Макунчевић, који је по образовању дипломирани економиста и бивши је тржишни инспектор, наводи да је сада све другачије и може да се планира много тога, захваљујући пријатељима из других удружења Мачванског округа који су финансијски помогли богатићко удружење.

Каже да су учествовали и на регионалној Олимпијади трећег доба у Шапцу, а као најбоља екипа у малом фудбалу имаће своје представнике на Олимпијади у Врњачкој Бањи. Редовни су у расподели пакета, зимнице и огревног дрвета, а план је да када остваре довољно прихода, дају својим члановима и новчане позајмице.

– Планирамо дружење са удружењем пензионера у Сремској Митровици и још неки излет, имамо локал-клуб у центру Богатића, где пензионери радо долазе, цене су популарне и човек може себи да приушти да попије кафу и сок у једном чистом и уредном простору – задовољно истиче Хаџи Бранко.

Са једног од дружења пензионера Богатића

Каже и да имају добру сарадњу са локалном самоуправом, са Савезом пензионера Србије, од којих добијају подршку, а посебно истиче координаторку Удружења пензионера за Мачвански округ, председницу УП Шабац, Јелену Којић, и несебичну помоћ других удружења која су им помогла када је било најтеже.

Љ. Адамовић

Снижавање старосне границе по основу бенефицираног стажа

? С. С., Владичин Хан: Имам око 12 година стажа са бенефицијама. Како се одређује да ли неко има право на снижавање старосне границе за одлазак у старосну пензију по основу бенефицираног стажа?

Одговор: Приликом остваривања права на старосну пензију, морају да буду испуњена два услова када осигураник има бенефицирани радни стаж.

Један услов је број година проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем. Дакле, потребно је да је осигураник провео кумулативно најмање 10 година на радним местима на којима се стаж рачуна са увећаним трајањем, да би се бенефицирани радни стаж рачунао са увећаним трајањем према степену увећања. Стаж осигурања се увећава само за време које је ефективно проведено на раду.

Други услов се односи на снижавање старосне границе

према степену увећања. Осигураник који је на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем навршио најмање 2/3 од укупно навршеног стажа осигурања, старосна граница за стицање права на старосну пензију снижава се зависно од степена увећања стажа за по једну годину, а сходно члану 20 Закона о ПИО, може се снижавати највише до 55 година живота.

Осим тога, Закон о ПИО прописује и да се за осигуранике који имају 2/3 ефективно проведене на радним местима са коефицијентом увећања 12/18 у односу на укупан бенефицирани стаж, старосна граница може снизити највише до 50 година живота.

До услова за пензију по основу члана 15 Закона о ПИО

? А. Ж., Кладово: Постављам питање у име моје мајке – она за неколико месеци пуни 64 године живота. Међутим, има само 13 година стажа осигурања. Пошто није више у могућности да ради, да ли има право да сада почне да уплаћује себи стаж по члану 15 Закона о ПИО, док не испуни услове за одлазак у старосну пензију?

Одговор: Лица која нису обавезно осигурана, односно нису корисници права на пензију, старија су од 15 година и имају пребивалиште на територији Републике Србије, могу се укључити у обавезно пензијско и инвалидско осигурање у складу са чланом 15 Закона о ПИО.

Својство осигураника стиче се даном подношења захтева, а на захтев лица може се стећи најраније 30 дана пре подношења захтева.

Својство осигураника престаје даном за који се лице у захтеву определи или ако допринос не плати у року од шест месеци од дана доспелости када му својство престаје најраније са последњим даном за који је допринос плаћен.

Подношење захтева за стицање права на старосну, превремену старосну пензију, односно инвалидску пензију сматра се захтевом за престанак овог својства осигураника, уколико су испуњени услови за стицање ових права.

Захтев за укључивање у обавезно осигурање као и Захтев за престанак својства осигураника по члану 15 може се поднети лично у Фонду ПИО, путем поште или преко е-Шалтера – електронског сервиса на сајту Фонда.

Приликом подношења захтева лице бира једну од 13 понуђених основица на коју ће плаћати допринос за пензијско и инвалидско осигурање. У току трајања осигурања одабрана основица се може на захтев променити у вишу или нижу.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

! Више информација о свим питањима из области пензијског и инвалидског осигурања доступно је на сајту РФ ПИО www.pio.rs

Како члан 15 Закона о ПИО прописује, својство осигураника може се стећи под условом да није наступио неки од случајева по основу којих се остварује право на пензију у складу са Законом, што значи да захтев за укључивање у осигурање по члану 15 мора да се поднесе пре навршених 64 године живота јер је то услов за старосну пензију за жене у 2026. години.

После навршених година живота које су прописане као услов за старосну пензију, није могуће укључити се у осигурање по члану 15 Закона о ПИО, већ се својство осигураника може стећи само укључењем у обавезно осигурање по основу запослења, обављања самосталне или пољопривредне делатности, односно обављања уговорених послова.

Најнижи износ пензије и пресељење у другу државу

? З. Б., Лозница: Разматрам могућност да се из Србије преселим у Хрватску. Примам најнижи износ пензије, па ме занима да ли би се у случају пресељења нешто променило, односно да ли бих изгубио право на ту разлику до најнижег износа пензије?

Одговор: На исплату најнижег износа пензије може да утиче пребивалиште пензионера, у зависности од тога шта прописује конкретан споразум о социјалном осигурању. Одредбе свих споразума закључених између држава које су настале на простору бивше СФРЈ прописују да корисницима који живе у иностранству може да припада само износ који су зарадили, без гарантованог дела, односно без разлике до најнижег износа пензије. Дакле, у Вашем случају, уколико бисте се преселили у Хрватску, не бисте имали право

на најнижи износ пензије, већ би Вам се исплаћивао износ који је обрачунат на основу Вашег навршеног пензијског стажа и остварених зарада. Важно је нагласити и да се могућност исплате најнижег износа пензије цени по пребивалишту, а не по томе да ли се исплата пензије врши у Србији или у другој држави. Другим речима, корисник пензије који има пребивалиште у Хрватској може да овласти друго лице да прима пензију у Србији, али он свакако неће више имати право на загарантовани најнижи износ пензије.

Стаж осигурања и служење војног рока

? Љ. Ш., Ужице: Да ли се време проведено на служењу војног рока рачуна у радни стаж?

Одговор: Према важећим законским прописима, време служења редовног војног рока се не може признати у стаж осигурања

нити се ретроактивно уплатом доприноса ово време може регулисати као стаж осигурања.

шареница шареница шареница

СКАНДИНАВКА

АУТОР: РАЈКО КУЗМА- НОВИЋ	ВИСОКО- КАЛОРИЧНИ УГАЉ	САБЛАСТ	ЉУДИ ИЗ КАЧАНИКА	ПРИПЕВ У ЦРКВЕНИМ ПЕСМАМА	ДОНАТОР	ЈЕДИНИ ПРИМЕРЦИ НЕЧЕГА
ЋУБАСТИ ПАПАГАЈ						
ЈАЈОЛИК						
НАШАЧЕ ИГРАЋЕ КАРТЕ						
СТАТИВ						
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	МУШКИ ОДЕВНИ КОМПЛЕТ	БРОЈ БЕЗ ВРЕДНОСТИ	БИЉКА ГОРКОГ УКУСА			
ДРОГА, НАРКОТИК						
МЛАЂЕ МУШКО ДЕТЕ (МН.)						
ПЕВАНИЦА ФИЦЦЕРАЛД				НЕ ОПРАВ- ДАТИ ОЧЕКИВАЊА	СТОЧНА ХРАНА	ГВОЗДЕНИ КЛИНЧИЋ
ЦРТЕ						
ПРИЛИЧНО НИЗАК						
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	КОЈИ САДРЖИ ОТРОВ	ВАРЕЊЕ ХРАНЕ У ЖЕЛУЦУ	НАРОДНА РАДИКАЛ- НА СТРАНКА	БРСТА РАТНОГ БРОДА		
ОРУЂА, ПРИБОРИ						
САКУПЉАЧ ЛЕКОВИ- ТОГ БИЉА						
ЦРВЕНО ВИНО					ПОСУДА СА ТУЧКОМ	ДРАЖИ
ОРОЗ, ОКИДАЧ						
КУВАНО ПОВРЋЕ (МН.)						
ФИЛМ ЏЕЈМСА КАМЕРОНА						
МЕТОД РАДА (МН.)						

А	Н	И	Л	Е	Т	Е	Д	А	О	Ш
У	Ш	Њ	К	М	Н	С	Н	Ц	К	Н
Т	С	О	О	И	И	И	И	И	О	В
О	Е	Т	В	К	Р	Т	В	Л	С	Е
М	А	Г	О	Е	И	И	С	А	Т	Ш
О	Р	Ц	Л	Н	В	К	К	З	У	М
Б	Н	А	В	А	А	Е	С	И	Р	А
И	Б	Т	Д	К	Л	Л	Р	Л	К	Ш
Л	О	Е	А	Н	И	Ћ	А	И	И	И
А	К	В	А	Р	И	Ј	У	М	Ц	Н
И	А	Е	А	П	У	Л	К	Р	П	А
Ц	Л	Р	У	К	А	В	И	Ц	А	А
Т	С	К	И	Ј	А	Ш	И	Ц	А	Н

У осмосмерци пронађите називе илустрација. Преостала слова дају назив преостале илустрације.

РЕШЕЊЕ: какаду, овалан, кечеви, сталак, нула, опијат, дечаци, ела, линије, онизоак, нрс, опреме, трава, розе, бодар, варива, аватар, ананас.

РЕШЕЊЕ: ШТИТ.

Да ли сте знали ...

– да грб на застави Србије није на средини? Државна застава Србије је црвено-плаво-бела тробојка са малим грбом, али грб није постављен тачно у њеном центру. Његов центар померен је према јарболу за једну седмину укупне дужине заставе. Србија иначе има и Народну заставу – исту тробојку, али без грба.

– да Непал има заставу какву нема ниједна дру-

га држава? Непал је једина држава чија национална застава није четвороугаоног облика. Чине је два спојена троугласта дела, са симболима Месеца и Сунца. Још необичније је то што непалски устав садржи детаљна геометријска упутства према којима се застава конструише.

– да најстарија национална застава која је и данас у непрекидној употреби припада Данској? Црвена застава са белим скандинавским крстом зове се Dannebrog, а према Гинисовој књизи рекорда, најстарија је национална застава у континуираној употреби. Поуздани докази о њеном коришћењу постоје још из 14. века. Према данској легенди, Dannebrog је 1219. године пао са неба током битке на подручју данашње Естоније.

– да застава Парагваја нема исти изглед са обе стране? На предњој и задњој страни заставе Парагваја налазе се различити грбови. На лицу је државни грб са звездом и натписом „República del Paraguay“, док су на наличју лав, фригијска капа и натпис „Paz y Justicia“ – „Мир и правда“.

– да је црвена најчешћа боја на националним заставама света? Према подацима Гинисове књиге рекорда, црвена се појављује на чак 74 одсто националних застав. Следе бела, заступљена на 71 одсто, и плава, која се налази на половини националних застав.

– да на застави Уједињених нација свет посматрамо као да га гледамо са Северног пола? У средишту заставе УН налази се карта света приказана као да Земљу гледамо одозго, са Северног пола. Такав приказ омогућава да ниједна држава не буде постављена у средиште, чиме се симболизује једнакост свих држава. Карти окружују маслинове гранчице, традиционални симбол мира. Застава Уједињених нација званично је усвојена 20. октобра 1947. године.

– да се проучавање застав назива вексилологија? Вексилологија се бави заставама, њиховом историјом, изгледом, симболиком и употребом. Назив је 1958. године сковао амерички стручњак за заставе Витни Смит, а изведен је од латинске речи vexillum, назива за врсту заставе коју су користиле римске војне јединице.

Лековите мисли

Љубав може достићи несуђене границе. Самољубље још веће!
Кратковиди доживе љубав на други поглед.
Кључна питања не треба стављати под кључ.
Наше грешке се понављају, али су све квалитетније.
Кад нема читалаца, књиге нам листају „књишки мољци.“
Најбоља радозналост је проналазачка.

Душан Старчевић

Из другог угла

Живот није само реч, то је азбука трајања.
И ћошак је некад сигуран угао.
За живот из бајке потребна је мудрост.
Измишља топлу воду а купа се хладном водом.
Молим циљ да се сретнемо, заболеле ме ноге да јурим.
Добио сам време да промислим. Ћутим.

Милијан Деспотовић

О људској природи

Жмуримо, а то боде очи.
Највише мрзимо истину о себи.
Ћутим, али пишем шта мислим.
Код нас се најбрже прелази из стања оптимизма у стање песимизма.
Шта ти је солидарност. Оно што не сме нико да каже, не смем ни ја.
Када разговарам сам са собом, не обраћам пажњу на културу дијалога.

Милан Р. Симић

С осмехом о људима

Кад је ставио неке људе у исти кош, почели су да се жале да им је тесно!
Неки праве циркус од свега! Нека се барем деца радују!
Скромност је врлина ако сте скромни у прављењу глупости!
Разлике између одраслих и деце се смањују чим ови први поде-тиње!
Боље је држати реч него дијету!
Смех је бесплатан лек. Зато га нема у апотекама.

Невен Шијаков

Доскоци

Док ми у клин, он снима плочу.
Није од сваког мајмуна постао човек. Неки су сачували достојанство.
Није лако изаћи на крај са измишљеним непријатељем. Стално мења тактику.
Борба између добра и зла завршена је нерешеним резултатом. У току су продужеци.
Разбио сам огледало. Нисам се у њему препознао.

Раде Ђерговић

Hörmann.

Sa sigurnošću za ceo život.

- Motor za vrata PortaMatic, za udoban prolazak bez barijera
- Integrisano LED osvetljenje i energetski efikasni delovi za minimalnu potrošnju struje
- Standardna CO₂ neutralnost za sve proizvode za stambene zgrade, npr. sobna vrata i motore za vrata

Saznajte više o našoj strategiji održivosti, na www.hoermann.com/sustainability

HÖRMANN
garažna i industrijska vrata